

(8)

prosinec 96'

Šklíba



MYŠ DOMÁCI

pravidelník pro pobavení i poučení

Vydávají studenti Biologické fakulty Jihočeské univerzity

OBSAH:

ŠKOLA

Iluze a deziluze (naděje a větrné mlýny)	str. 1
Konec jednoho snu	str. 3
Pokusy s fosforem ve škole	str. 4
Dvě otázky ohledně bakalářské angličtiny	str. 5
2. celostátní konference senátů	str. 6
Šplechty - názory a komentáře	str. 7
Proti všem	str. 11
Věk Vodnáře aneb proč jsem dal výpověď na BF	str. 13
Envibrno	str. 15
Jak si namapovat disk	str. 16
Ontogeneze a fylogeneze studenta BF	str. 18
Za práva rukou	str. 23
Střepy	str. 25
S botaniky do teplých krajů	str. 29
Zpráva o Třech Věžích	str. 32
Příběh Caram-en-Metis	str. 34
I rostliny mají svá práva	str. 36
Podzimní odpoledne	str. 37
Zas noc nahlíží mi přes rameno	str. 38
V letní krajině	str. 38
Před usnutím	str. 39
Procházka	str. 39
Confidential	str. 40
Kuchařka	str. 41
A zase ty hlavolamy ...	str. 43
Filmový klub	str. 44
Po stopách sekt	str. 46

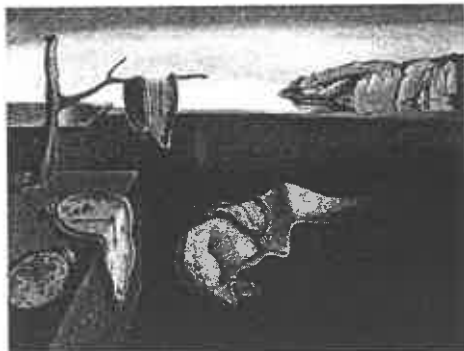
SPOLEČNOST

VĚDA

CESTY

VLASTNÍ TVORBA

KULTURA



Iluze a deziluze (naděje a větrné mlýny)

Je deset hodin večer. Magické barvy západu slunce se již dávno rozplynuly v konejšivé náruči noci. Opět se skončil jeden den. Den jako milióny jiných, den od svítání do setmění dýchající nekřídlným pohybem, malebnou změnou a niterným vědomím existence. V přítmi pokoje se uličnický tvář, jakože se nic neděje. Snaží se pokradmu schovat do zástupů všednosti. Má oči se unaveně toulají místností v naději, že zachytím hlubinu jeho tváře. Čas se pozvolna zastavuje. Naše pohledy se váhavě setkávají ve smutném objetí. Víme to oba, já i právě skončený den. V srdci se cosi mění a duše mu tiše přikyvuje. Takhle to prostě nejde dál, říkám si v duchu. Beru tužku a začínám psát.

Přátelé, musím Vám říci: „Mám toho plné zuby, jsem unavený a přestalo mě bavit žertovat s větrnými mlýny“. Má slova směřuji k Vám všem, k učitelům a vědcům na Biologické fakultě stejně tak jako k Vám, studenti kolegové.

Byl bych velmi nerad, aby na Vás z tohoto textu dýchal pesimismus, odsouzení a bezbřehá negace. Berte tyto řádky jako moji osobní zpověď. Většina z Vás mě alespoň od vidění zná. Před rokem jste si mě zvolili jako svého zástupce do akademického senátu fakulty. Věděl jsem dost přesně, do čeho jdu. Senátorský post jsem vzal s pevnou vírou, že v prostředí této fakulty se vedle zázraků mohou dít i celkem přirozeně nevidané věci (ve srovnání s jinými školami). Nedomnívám se, že se teoretické možnosti a potenciál naší fakulty nějak výrazně změnil, zatím. Dokonce jsem přesvědčen o existenci spousty jedinečných věcí. Ale hrozně mi vadí dva fenomény, které jsou pro mne v důsledku propojení řady souvislostí čím dál víc zřetelnější a závažnější. Nevyužívá se zdaleka tolik možností, kolik by se využívat dalo a mělo a... a na zajištění normálního chodu toho, co tady už máme, je zapotřebí neúměrné množství energie několikrát málo lidí! A pozor, jak z vedení školy, tak i části studentů. Aby zas někdo neříkal, že nejsme dost konkrétní, tak tentokrát konkrétní budu. Pár příkladů za všechny.

Domluvení a zajištění non-stop provozu kopírky (křičivé to vymoženosti) trvá řadu týdnů a výsledek má k normálu stále daleko - vedení BF aktuálně a věčně neinformuje, na druhou stranu se studentům pod prstama ztrácí desítky balíčků papírů (neprokopírovaných!), prý.

Řešení o způsobu dalšího ubytování studentů na kolejích zabrala AS desítky hodin času. Studenti, kterých se to především týká, nebyli schopni navrhnout víc jak pět kandidátů na tři místa (a ti vzešli z iniciativy dvou lidí, se kterými jsem o tom musel extra mluvit!). Připomínky k navrženému systému se objevily dvě!

Na Šplechty spousta z Vás nadává a myslí si buhví co, ale nejméně z poloviny si za jejich atmosféru a obsah můžete sami!

Běžná návratnost dotazníků studentského hodnocení přednášek je kolem jedné pětiny počtu studentů! A to se Vám musí nechat měsíc času a desetkrát Vám to připomínat.

Na děkanátě panuje celkem obstojná nevraživost vůči jakékoli administrativě a atmosféře, ve které je vše vyřizováno. Nad zařízením sobemění blbosti každý z nás ztratí třikrát víc času, než by bylo opravdu potřeba (a věk nerozhoduje!). Přitom by kolikrát stačilo, kdyby dokázaly ty ženské říct najednou, co všechno je potřeba.

O problémech dalšího vývoje počítačových učeben toho asi většina z Vás moc neví. No buďte rádi, je to opravdu lahůdká!

A ještě poznámka, která je mířena především k Vám, tzv. „aktivnější“ studentové. Mnozí z Vás nevraživě mrlají, že je Vám pořád něco polopaticky předhazováno anebo, že se o studentech neděje bože někdo vyjadřuje jako o „tupcích“. Když přijde na věc a Vy máte skutečně něco udělat (dotazníky, koleje, diskuze,...), stáhnete se do svých ulit a ticho po pěšině. Přijít na Šplechty - a já velice oceňuji, když tam vůbec přijdete - prostě nestačí.

Vše uvedený výčet je jen malá ukáзка toho, co všechno jsem nucen z nějakého úhlu řešit. Často se na tu kterou pitomost, která bohužel musí fungovat, prostě nemůžu vykašlat, protože ji nikdo jiný nevyřeší (včas). To není sebelítost, ale fakt. Mám holt tu smůlu, že mně tyhle „pitomosti“ a la kopírka aj. prostě nejsou a jako senátorovi by ani neměly být fuk. Byl bych rád, abyste si uvědomili, že jsem taky člověk jako Vy a nemám vrozenou imunitu vůči pocitům marnosti, zbytečnosti a „šlapání na paty“.

Záležitosti vyplývající ze senátu mi zabraly od začátku tohoto semestru 120 hodin čistého času, vedení Šklíby ještě o něco víc. Jestli Vás to zajímá, nemám za to vůbec nic, kromě starostí a toho, že jsem všem na očích (to mi žádné potěšení nečiní). Vedle toho samozřejmě studuju jako Vy (mám teď zapsáno pět kurzů), připravuju se třema dalšíma křukama jednu expedici a normálně pracuju (rozuměj, vydělávám peníze, které bohužel potřebuju). Taký bych rád normálně žil, občas si něco přečetl, vyrazil na vandr anebo do divadla. Jestliže zvládám to předešlé, na obsah té poslední věty mohu jenom myslet. Ve těch týmech lidí, které nějakým způsobem vedu, se musím neustále potýkat s jejich soustavným motivováním, dodávat jim optimismus a společně s nimi vymýšlet, co a jak mají dělat. Ono by to bylo možná v pohodě a já bych jen těžko začal psát tyto řádky, kdyby se ta spousta věcí nemusela řešit na několikrát a kdybyste i Vy reagovali řádně a podstatně dříve. Abyste neřekli, budu opět konkrétní, tedy alespoň v příkladech.

Pokud se objeví námět diskuze, očekával bych, že zareagujete vzápětí a nebudete čekat týdný, abyste to nakonec zapomněli anebo začali kritizovat záležitost již mezitím vyřešenou. Budete-li dotázáni na Vaše stanovisko, řekněte ho, ať už zní ANO, NE nebo NEVÍM.

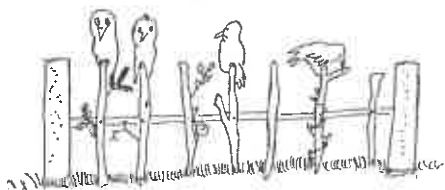
Ze strany děkanátu mi chybí včasné a výstižné informování studentů o nejrůznějších změnách a efektivní řešení organizačních a personálních problémů (já vím, že jsou to Složitě Problémy, ale to neznamená, že se mají ignorovat anebo odsouvat na lepší časy; což třeba celkové přehodnocení organizační struktury a rozdělení kompetencí ve vedení BF?).

Domnívám se též, že by se měla udělovat mimořádná stipendia za nejrůznější prospěšnou činnost (vím osobně nejméně o dvaceti studentech, kteří by si ho z fleky zasloužili). Taktéž mě zarazí, že na konci roku nikdy nezbyvají peníze, ačkoli je BF každoročně hodnocena jako finančně velmi úspěšná. Samozřejmě vím o těch nepřevoditelných škatulkách a hororu závěrečného vyúčtování, ale nakonec na to doplatí vždycky LIDI a to se mi nelíbí.

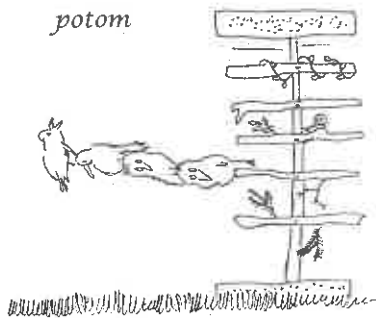
Tohle všechno Vám říkám proto, že jsem v každém tom problému nějak zainteresován. Dosud jsem ani jeden z nich neignoroval, ale v nejbližší době tak patrně učiním. Je pro mne prostě dále neúnosné pracovat v takovýchto podmínkách. Zřejmě si myslíte, že jsem blázen a že si stejně za všechno můžu sám. To je věc názoru. Mně vyhovuje tvůrčí a dynamický život a spousta věcí jsem ochoten udělat jen pro jediný úsměv člověka, kterého si vážím. No a protože si vážím i sám sebe, rozhodl jsem se změnit poměr společenských a osobních aktivit v rozumnou rovnováhu.... □

Zdeněk Klouda

před působením Coriolisovy síly



potom



Konec jednoho snu

Před časem jsme se snažili zavést přímou podporu fakulty studentským pracím - bakalářským, magisterským (diplomovým) i doktorandským. Chtěli jsme naučit naše studenty samostatně hospodařit alespoň s menší částí prostředků, které jejich práce stojí a připravit je tak lépe také na administrativní stránku jejich budoucí práce a zodpovědnosti.

S politováním musím oznámit konec této možnosti. Bohužel v naší fakultní studentské populaci existuje nezanedbatelný podíl (chtěl bych věřit, že ne větší než pětina), ale to je dnes 70 lidí), který odmítá tuto možnost a její smysl pochopit, využívá to k nákupu věcí, které pro svou práci nepotřebuje, nebo které prostě nakoupit nesmíme.

Opět se objevily nákupy toaletního papíru ve velkých kvantech, nákupy kancelářských potřeb - nespecifikovaných a zřejmě nespecifikovatelných, nákupy drahých turistických bot v ceně nad 3 tis. Kč. Boty přirozeně patří do ochranných pomůček, jejichž seznam je omezen a specifikace pro jednotlivé typy činností podléhá poměrně složité schvalovací proceduře. Vždy jsem to považoval za velmi těžkopádné, ale zřetelně měním svůj názor po posledních zkušenostech.

Nejhorší je úpornost, s kterou někteří studenti prosazují své omyly a neomalenost, s kterou jednají s administrativními pracovníci fakulty. Ty musím chránit a šetřit jejich integritu a pracovní čas.

Nadále tedy (po prvním lednu 1997) budou bývalé "grantíkové" prostředky přiděleny přímo katedrám, které s nimi budou hospodařit podle pravidel pro zacházení se státními prostředky a přitom pečovat o zajištění Vašich prací. Přirozené hospodaření kateder prochází dále vnitřními kontrolními mechanismy fakulty, nemluvě o kontrolách univerzitních, resortních i finanční správy, případně NKÚ.

Nad tímhle koncem jsem asi stejně smutný, jako ty - ještě stále věřím - 4/5 z Vás. □

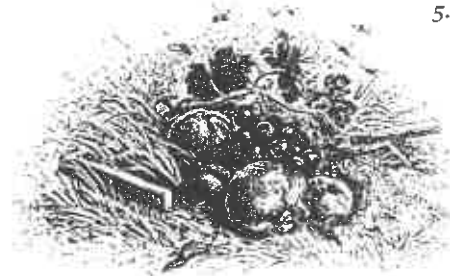
Pavel Blažka

Sny končí s probuzením, ale vždy zůstává příslib příští noci...

Sdělení pana děkana je poměrně závažné, a právě proto si dovolím otevřeně s nimi nesouhlasit. Pravděpodobně existuje několik studentů, kteří inklinují ke snaze, prostředky jim poskytované, využít za každou cenu. To dozajista není správné, ale není to na druhou stranu součástí lidské přirozenosti? Tím je samozřejmě neomlouvám. Předpokládám však, že by se měl brát zřetel i na motivaci jejich chování. V žádném případě si nemyslím, že by mohlo jít o desítky studentů.

Nejvíce mě však zarazí jedna věc. Jak to, že je tato veřejná výtka obrácena jenom vůči studentům? Pokud se nemýlím, konečné vydání peněz je podmíněno podpisy a tedy souhlasem školitele a vedoucího katedry. Ti by tedy především měli dbát na to, aby se neutrácelo za zbytečnosti a potažmo aby se tyto žádosti vůbec nedostaly do účtárny. Kdo je tedy vlastně v konečném důsledku zodpovědný za tuto problémovou situaci? □

5.12. 96 Zdeněk Klouda



Pokusy s fosforem ve škole

Hodina chemie bez pokusů není pro žáčky chemií. Mým úkolem je vzbuditi pro chemii zájem, neznechtit ji. A proto tuto kapitolu s pokusy, byť ne původními, podávám zde kolegům. A radím: vyzkoušejte pokusy napřed. Opatrnosti nezbyvá. Popálení fosforem není příjemné; zkusil jsem to na vlastní kůži.

Poznámky: Buď opatrný! - Ber malé kousky! - Krájej pod vodou! - Neber do ruky! - Měj vždy při sobě nádobu s vodou!

1. Fosfor se rozpouští v éteru a sirouhlíku

a) Do malé zkumavky dej 10 ml éteru a kousek bílého fosforu, zvíci hrášku. Zazátkuj korkem, postav na několik dní do kabinetu, občas zatřepej. (Pro jistotu zastrkávám zkumavku do plechové krabice s pískem, postavím do prázdného umyvadla na bezpečném místě v kabinetě a na zátku připíchnu lístek: **POZOR! ROZTOK FOSFORU!**)

b) Totéž, ale místo éteru vezmi asi mililitr sirouhlíku. Fosfor se jenjen rozplývá.

2. Samovznícení

Dva filtrační papírky. Jeden se napojí roztokem éterovým, druhý sirouhlíkem. Až se rozpustidla vypaří, jemně rozptýlený fosfor se vznítí.

3. Světélkování

Pipetou kápní jen několik kapek roztoku éterového (sirouhlík zapáchá) na ruce a rychle rozetři. Při zavřených okenicích ve tmě ruka krásně světélkuje. (Jméno: fosfor - světloňoš)

Světélkování zesiluje se třením.

Ruka páchne česnekem.

Dotkni se ruky jazykem! Chuť kyselá: vznikla na ruce (z vlhkosti ruky) kyselina fosforitá.

4. Rychlé shoření

Kousek cukru se namočí do roztoku éterového a vhodí se do vroucí vody; éter se promění v páry, ty strhnou s sebou fosfor a nad vodou se vznítí. Shoří úplně.

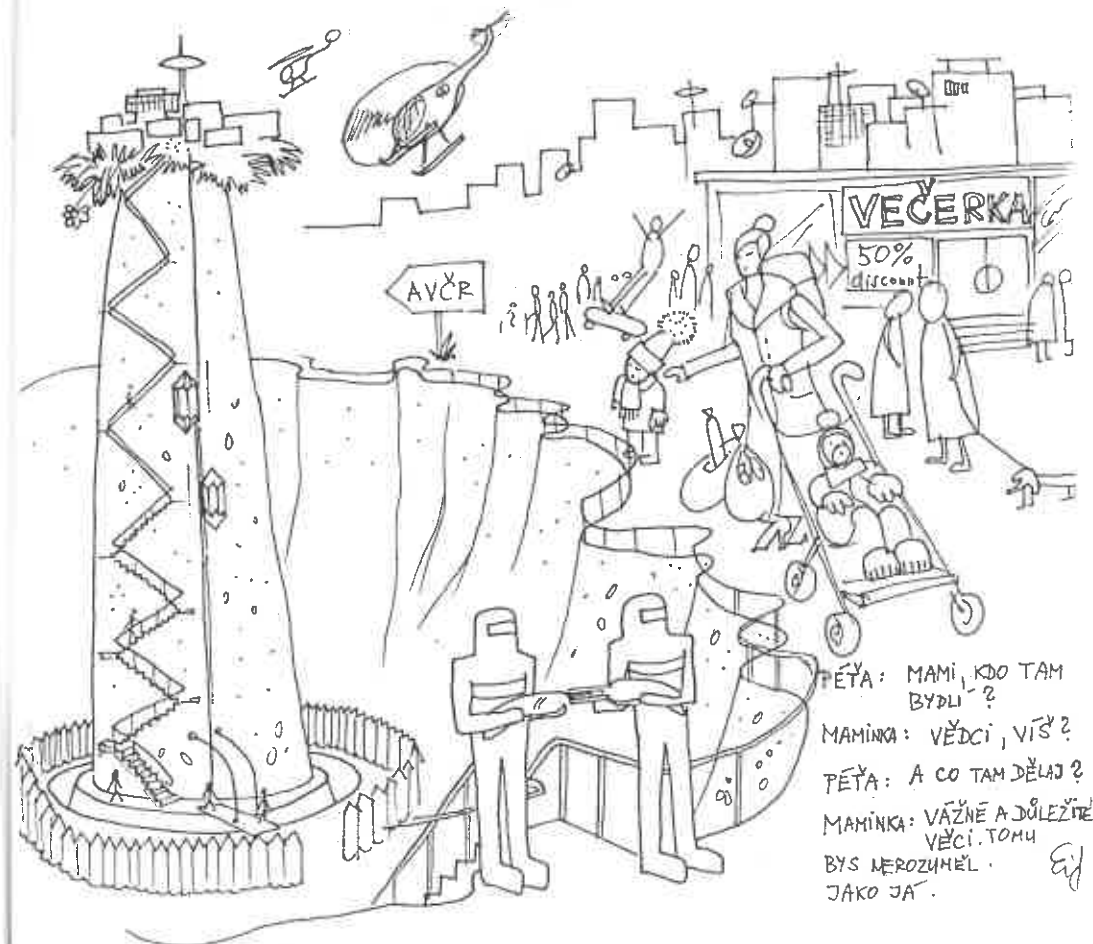
5. Výbušná reakce

Několik kapek sirouhlíkového roztoku kápní na několik krystalků chlorečnanu draselného. Jakmile se sirouhlík vypaří, ozve se silný výbuch. Pokus takto provedený je úplně bezpečný, ale pamatujme, že nesmíme nikdy smíchat ani sebemenší kousek červeného či bílého fosforu a chlorečnanu draselného.

6. Nedokonalé shoření

Hrášek fosforu se poleje ve sklenici vřelou vodou. Fosfor se roztaví, ale nemůže shořet. Foukáme-li opatrně dlouhou skleněnou trubicí až ke dnu, fosfor v každé bublině zahoří. Pozorovat ve tmě. Na vodě pak plave i hrášek červeného fosforu, který se při tom také vytvořil.

Podle originální předlohy (Vesmír, 15. prosince 1931) upravil a mnoho vydařených pokusů přeje *Charred Bird*. □



Dvě otázky ohledně bakalářské angličtiny

Zajímalo by mě, jak tedy vlastně probíhal výpočet celkové známky z bakalářské zkoušky, konkrétně - jakou část tvořila známka z angličtiny. Informace, kterou jsme měli k dispozici, říkala, že 1/3 tvoří známka z obhajoby bakalářské práce, 1/3 průměr ze tří známek z dílčích zkoušek a 1/3 známka z angličtiny. Tento způsob výpočtu celkové známky by kladl na angličtinu nepřiměřený důraz (na čemž jsem se shodla se všemi kolegy, se kterými jsem na toto téma diskutovala). Až poté, co jsem držela v ruce bakalářský diplom, jsem byla informována, že známka z angličtiny tvořila 1/5 z celkové známky. JAK TO TEDY VLASTNĚ BYLO - A BUDE???

A další věc, která mě zajímá: Proč se známka z angličtiny (ať už tvoří 1/3 nebo 1/5) vůbec neobjevila na osvědčení o bakalářské zkoušce??? Pokud naše fakulta klade na angličtinu takový důraz (a já si myslím, že je to dobře!), že je součástí bakalářské zkoušky, podle mě by známka z angličtiny MĚLA BÝT NAPSÁNA NA BAKALÁŘSKÉM OSVĚDČENÍ.

Ráda bych tedy od pedagogů dostala odpověď na tyto otázky, za což předem děkuji. □

Lucie Zimmlová, 4. ročník

2. Celostátní konference studentských zástupců vysokých škol a fakult

O tom, že ve stávajícím vysokoškolském zákoně není leccos v pořádku a že v poslední verzi vládního návrhu (z prosince roku 1995) toho není v pořádku ještě víc, jistě není pochyb. Tím, že projednávání a přijetí v té či oné podobě nese jisté politické aspekty (zejména některé kontroverzní body typu placení školného), bylo projednávání tohoto zákona po nepřijetí v Poslanecké sněmovně začátkem roku 1996, v důsledku nadcházejících voleb parlamentních a senátních, odsunuto na neurčito. Kdo by si taky chtěl zavařit u voličů před volbami řešením tak citlivé otázky, že jo? Tato skutečnost umožnila a opravdu rozvinula další diskuse mezi nejvíce zainteresovanými, tedy mezi pedagogy a studenty vysokých škol.

V dubnu tohoto roku byla z iniciativy studentů Filozofické a Matematicko-fyzikální fakulty UK svolána první celostátní konference studentských zástupců akademických senátů fakultních a univerzitních, s cílem probrat některé důležité sporné body zákona, prodiskutovat další ožehavé problémy týkající se vysokoškoláků a ustanovit další postup jednání (viz Šklíba 5/96). Z tohoto fóra vzešlo jisté prohlášení, schválené přítomnými zástupci senátů, které bylo postoupeno studentské komoře v Radě vysokých škol (pozn.: RVŠ je volený orgán se zástupci pedagogů i studentů z každé vysoké školy a je legitimním partnerem pro diskusi s MŠMT).

Setkání druhé se konalo v sobotu 30. listopadu opět v Praze, za účasti zástupců ze 65 senátů (což je lehká nadpoloviční většina všech existujících) a zčásti i zástupců MŠMT. Hlavními body programu bylo projednávání a diskuse následujících otázek:

1. financování studia na vysokých školách
2. kompetence MŠMT, vysokých škol, fakult a jejich orgánů
3. stipendia
4. akademické tituly.

Tentokrát dostali zástupci senátů dopředu materiály k prostudování, které vzešly z dubnového jednání. Materiály obsahovaly návrhy konkrétních pozměnovacích návrhů ke stávajícímu a chystanému vysokoškolskému zákonu s komentářem, na několika místech s alternativními možnostmi. A právě tyto alternativy byly hlavním předmětem diskuse. Slyšet bylo připomínky věcné i méně věcné, radikální i střízlivé. O všech návrzích se posléze bod po bodu hlasovalo a výsledek tohoto jednání, coby reprezentativní názor vysokoškolského studentstva, bude předán RVŠ a projednáván na MŠMT.

Čest a poklona patří organizátorům celé akce za takřka profesionální zvládnutí místy bouřlivé diskuse a dále zástupcům studentů právnických fakult, kteří do diskuse vnášeli tolik potřebný pragmatický přístup ohledně průchodnosti a síly té které formulace.

A jak že to vlastně všechno dopadlo? Úplné znění závěrečné zprávy a „studentská“ verze některých bodů zákona je pro zájemce k nalezení

na stránce [www](http://www.mff.cuni.cz/asc/org/as/konf_uv.htm) s adresou:

http://www.mff.cuni.cz/asc/org/as/konf_uv.htm. □

Radka Pichlová

Ze života... (Šuspa, „Hony“)

(Při vstupu do posluchárny), „Tady není houba - no přece to nebudu mazat svetrem?“

„Máme pokus s krysama na t-test, jak budou reagovat na různý druh potravy. Ty jedny budeme krmit, dejme tomu, kyanovodíkem...“

„Když se vzdálíme víc od jihu směrem na západ nebo na východ, uliv Slunce se nám zvýrazní.“

... jen pár slov, snad k zamýšlení nad sebou samými ...

V očích vašich nicotný prvňáček, chtěla bych na tomto místě vyjádřit něco málo svých pocitů z večerního šplechtání 13. listopadu. Berte to coby můj osobní názor, klidně s ním nesouhlaste, klidně mě kamenujte, nicméně cítím potřebu dodat něco málo k tomu množství, které už zaznělo, jak dosud zdá se, naprázdno. Nechci ale, aby tomu bylo podobně i v případě tohoto dodatku. Snad ponoukne vás, alespoň některé, k zamýšlení, snad...

Uprímně řečeno, byla jsem nemile překvapena, řečeno mírně; znechucena abych byla přesná a výstižná. A v této pozici nelze už dále mlčet.

Během Šplechtů pomalu se mi stíral jejich cíl a se zastřenou myslí jsem i odcházela. O čem že vlastně Šplechty měly být, jsem se musela podívat do sedmičky Šklíby a o čem v podstatě byly?! (Já v žádném případě neviním organizátory.)

Od onoho středečního večera pronásleduje mě vtíravá otázka: „Co tedy vlastně chceme, resp. chcete?“

S čím jste na fakultu přicházeli, co jste od ní očekávali, co vás ke studiu na Biologické fakultě Jihočeské univerzity motivovalo? No, něco to muselo být ... co? Byla to příroda, byla to biologie jako *věda*. Byla nebo nebyla? ... (A v souvislostech mě napadá, byla vám k motivaci co platná střední škola, ať už jste jakéhokoli původu? Středoškolští kantoři? A tím se dostávám i k jednomu z poslání fakulty: nejenom absolvent vědec nebo „praktik“ ale i učící biolog je jedna z možností uplatnění neméně podstatná, jak si ještě dobře vzpomínám na svá nedávno skončená středoškolská studia a jistě by mě i další prváci doplnili. Na to se mezi Šplechty nějak pozapomnělo.)

Tak tedy: byli-li jste motivováni ke studiu ať už čímkoli, proč tedy teď voláte po motivaci. Ztratili jste ji? Pak je mně vás líto. Já si osobně myslím, že ke studiu biologie je člověk motivován na každém kroku, umí-li se dívat jen trošku kolem sebe, přemýšlet o tom, co ho dennodenně obklopuje, a dávat si vše do souvislostí. Zkuste svou ztracenou motivaci znovu najít, máte-li sílu a pevnou vůli a hlavně **máte-li chuť**. Bez ní to asi nepůjde, jestli vás to ale prostě nebaví, je toho pro vás upřímně řečeno škoda a pak je možná lepší sebrat se a jít dělat něco úplně jiného, šanci dneska máte... . Nechali-li jste se znechutit, je to vaše chyba, mohli jste tomu zabránit, fakulta to umožňuje, můžete přece zasahovat do organizace a průběhu přednášek a konečkonců i svého studia, nebo ne?

Proč chcete vědět a mít přesně dáno nejlépe na papíře s deseti stvrzujícími podpisy jaké jsou na vás přesné požadavky, neřku-li „co po vás chtějí“. Nezasťírám, že není špatné vědět zhruba na čem jsem, ale ono puntičkářské konkretizování, seznamy kytek nebo zvířat k získání zápočtu, které tak vehementně prosazujete povede k zprůměrování, a vy se chcete stát průměrnými studenty? Tak mě napadá: je ve vás touha něco dokázat, někam to dotáhnout, alespoň kousíček rozumné tížálosti nebo volíte strategickou cestu nejmenšího odporu? Konečkonců je to vaše věc, dělejte, jak rozumíte, ale pak bude obtížné se na něčem rozumném dohodnout.

Jak má vypadat absolvent? To vzbouzí ve mně představu továrny na kuličková ložiska, kupříkladu. A zavání to tuctovými či stádovými představami o společnosti. Jsme přece jedinečné, neopakovatelné osobnosti; nebo alespoň bychom měli být a já si myslím, že neexistuje, resp. je nesmyslná šablona, do které by se každý z nás měl vejít. Jistě minimum již bylo dávno dáno, ale horní hranici se meze nekladou.

Je téměř vše na nás samotných, začněme nejprve u sebe. Nehledejme chybu v druhém, jak se neustále děje a jak mi přišlo ze Šplechtů.

Ale já vás nechci poučovat (jsem jednou z vás), přeberte si se svým svědomím tohle mé psaní, jak chcete (já už jsem si to se svým přebrala). Nic jím neřeším (tím je napadnutelnější, vím), ale z pozice prváka se ani na něco takového necítím, chtěla jsem vám jen nastínit svůj názor na věc.

Tak tedy už konec. Imatrikulačními slovy dr. Komárka, se kterými se plně ztotožňuji a přála bych to i vám; jsou krásná: ať vám studium biologie přináší jen a jen potěšení z nově objevených krás a jevů v biologii, a dodávám: neztrácejte nadšení, bez něj to v biologii tuším nejde, a hlavně širte ho do svého okolí, je to třeba. □



Martina

Máme vůli k diskusi?

Ve středu 13. listopadu se uskutečnily druhé letošní Šplechty, tentokrát zaměřené především na řešení otázek, které lze shrnout pod slovy Jak má vypadat jihočeský student. V úvodu zazněly tři názory ze strany pedagogů. Komentovat je nehodlám, snad jen z projevu Šárky Klementové se mi zdálo, že škola, která se zbaví všech studentů, je ta nejlepší škola. Stálo by možná za to se nad současným selekčním postupem v 1. semestru zamyslet, jestli se bohužel nestává, že na chemii opouští fakultu student, jenž by se mohl stát dobrým biologem (přitom třeba chemii vůbec neupotřebí). Pak zazněl jeden názor ze strany studentů. Nenamítám nic proti Honzovi Reitschlägrovovi, ale bohužel jeho názor zřejmě neprezentoval správně studentskou stranu, a proto nerozpoutal vášnivou diskusi. Není to však jeho vina, ani vina organizátorů, kteří se spokojili jen s jedním studentským výstupem. Celkově chladná atmosféra Šplechtů souvisí především s přístupem všech studentů (bez několika zárných výjimek). Nevyřešily-li nic první Šplechty, bylo to zcela v pořádku, zde se jen ujasňovala podstata problémů. Ale ve středu se opět nic nevyřešilo, diskuse se točila jen kolem tématu zda rozdílně přistupovat ke studentům vědecky a prakticky orientovaným.

Není snad nic k zlepšení? Nebo studenti nemají vlastní názor? Bojí se ho vyslovit? Prezентují se, jen když jim jde příslovečně o kejhák (bakalářské zkoušky vyvolaly vlnu diskusí, ale všude jinde je hrobové ticho)? Mají Šplechty vůbec smysl? To je několik velice dráždivých otázek, na které by se rádo odpovědělo „je, ne, ne, ne a ano“. Jenže realita vypadala trochu jinak.

Zarazil mne i nezájem studentů 1. semestru, kterých přišlo velice málo, ač právě oni by měli nejvíce uplatňovat své představy, kterak si své studium představují, co od něj očekávají, proč sem vůbec šli!

Někteří si stěžovali, že otázky k řešení byly moc nekonkrétní. Dobře, sice hloupá výmluva, ale je ji možno vzít v úvahu. Pro příští Šplechty tedy navrhuji **konkrétní** problém, který jaksi mimoděk vyplynul až po Šplechtech z diskuse v menším kruhu: Je na Biologické fakultě dost prostoru naučit se vlastní prezentaci? A to nejen písemné, ale především ústní? Stačí na to dosavadní semináře (neboť jejich úkolem by to hlavně ve stávajícím systému mělo být)? A jestliže ne, jak to napravit?

To je problém ryze konkrétní, pár lidí se na něm shodlo (takže to nejspíš skutečně problém bude) a může z jeho diskutování vyvstat i nějaké kloudné řešení. Neboť do třetice všeho dobrého i zlého, diskutujme přece! Věřím, že vůle k diskusi tu je, jen ji najít. Je spousta vysokých škol (řekl bych x-1, kde x je počet vysokých škol v republice), kde taková možnost není. Co tam by dali za takovéto způsoby řešení! A my je mrháme zbytečně ...

Lidé, probudte se a zachraňte jedinečnou pozici této fakulty! □

Lukáš Šmahel

reakce...

Dne 13. XI. jsem se zúčastnil setkání studentů a učitelů s názvem Šplechty. Původně jsem se domníval, že účelem je řešení konkrétních problémů, případně vysvětlení některých (nepopulárních) opatření apod..

Z myslu jsem byl vyveden již zněním nosného tématu večera "Jak má vypadat ideální student?", zavánějícím na hony ideologií a prefabrikovaným člověkem.

Nastěstí žádný z řečníků se k tomuto nevyjádřil (jistě k velké lítosti autora tématu). Nicméně debata byla vedena většinou v rovině značně imaginární a o problémech z pozice fakulty spíše nerešitelných, neboť spadají spíše do sféry osobní (komunikace pedagoga s žákem) nebo sféry snad celospolečenské (motivace ve studiu, uplatnění po něm). Nemohu říci, že těch několik (2-3?) zajímavých a nových myšlenek a skutečností jsem se nemohl dozvědět v průběhu maximálně 20 minut. Takže jsem dospěl k názoru (a myslím si, že mnoho jiných účastníků také), že název posezení plně vystihuje jejich obsah.

Nic z výše uvedeného by mě ovšem nemohlo pohnout k tomu, abych se pustil do psaní, protože podobné řečnění se odehrává (a zřejmě častěji) i na půdě jiných, důležitějších institucí, než je naše fakulta.

Ze židle mě zvedla až slova moderátora Šplechtů a fakultního politika Zdeňka Kloudy. Slabá paměť mi bohužel neumožňuje citovat přesně jeho výrok. Řekl však něco v tom smyslu, že většina z nás si málo uvědomuje svou příslušnost k akademické obci, a to že je chyba, neboť příslušet k akademické obci, to něco znamená, to je přece něco ...

To je myšlenka, se kterou nemohu souhlasit a která dokonce v mých očích snižuje autora, protože ke vstupu do akademické obce je de facto nutná pouze maturita a zvládnutí gymnaziálního učiva (obvykle) dvou předmětů. Tudíž lidé sdružení do akademické obce mají společnou hlavně maturitu. Být ve skupině sdružené podle těchto kritérií a cítit se proto povzneseně?!... □

Lukáš Čížek

odpověď...

Na začátku této Šklíby jsem už dostatečně zdůvodnil své fungování na fakultě. Jestli to, co dělám, je fakultní politika, je mi celkem fuk a klidně to přenechám na posouzení jiným. K několika myšlenkám Lukáše Čížka mám však však vážné výhrady, takže je s dovolením okomentuji. Diskuze neměla být o ideálním studentovi, ale o tom, jaké vlastnosti a znalosti by měl mít absolvent této školy (z pohledu studentů a z pohledu pedagogů). Autorů tématu bylo několik, převážně studentů. Byli jste několikrát vyzváni k řešení konkrétních otázek, ale bohužel jste to zřejmě nepostřehli. Uznávám, že správné navedení na diskusi bylo především záležitostí moderátora večera. Na druhou stranu je významná i spolupráce pléna, kdokoli z Vás mohl pošoupnout diskusi, kam chtěl. Co se týká příslušnosti k akademické obci, byla řeč především o skupině lidí tvořících tuto fakultu. Vedle maturity mají tito lidé (snad vyjma úplného začátku studia) společné také své studijní a vědecké výsledky a k těm se kdekjaký maturant vůbec nemusí dostat. Nehledě na spoustu společných problémů.

Mrzí mne především jedna věc. A to, s jakou bravurností jste schopni vybrat z určitého kontextu útržky, které se Vám líbí, a pak bouchat pěstí do stolu, vysmívat se, kritizovat anebo nadávat. Když dojde na konkrétní dialog, velice brzy Vám dojdou smysluplné argumenty. Mluvím v množném čísle, neboť lidí podobných Lukášovi je víc. Na rozdíl od nich se Lukáš zmohl na vyjádření svého názoru a toho si velmi vážím. □

Zdeněk Klouda

Pronikání do tajů biologie

Na posledních Šplechtech hovořil Honza Reitschläger o pronikání do hloubi tajů biologie pomocí pěkné metafory. Pro ty, kdo nebyli Šplechtům přítomni (schválně nepíšu, kdo se zúčastnil, protože aktivně účastna byla jen malá část přítomných studentů), musím stručně popsat Honzovu myšlenku, přičemž se omlouvám, že to nedokážu podat dost přesně a dost poeticky. Honza připodobnil Biologii k ženě a přiznal se, že jeho první zaujetí bylo její povrchní krásou, konkrétně jejími kulatými nádry. A že on nyní, jsa univerzitním studentem, touží proniknout do hloubi své vyvolené, konkrétně k jejímu srdci. Ale že se mu to zatím nedaří; zatím se s výbavou, kterou mu poskytují naše přednášky, dostal pouze k mléčným žlázám. A že by tedy ale opravdu chtěl poznat to srdce.

Nuže, dovolte mi pokračovat v metafoře. Co by se mohlo stát studentu, který proniká do biologie. Jsou mnozí tací, kteří se prostě hlouběji než k mléčným žlázám nedostanou, a ti, jak doufám, v lepším případě skončí s bakalářským diplomem. Ale jiní se k srdci dostanou a co zjistí? Uvidí, že je to pumpa na krev. Žádná duše, žádné city, jak by si mystik Reitschläger přál, ale prostě dutý sval. A co může dál nastat za situace. Někteří studenti (buď mystici nebo naivní) zklamaně vzdychnou: „Hm, jenom pumpa, kvůli tomu jsem se tak dřel?“ Jiní, pozitivnější myslící, nadšeně zvolají: „Ó, jaká úžasně výkonná pumpa, to je zajímavé!“

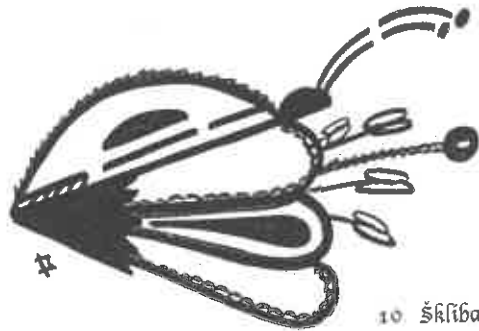
Ale dichotomii studentských typů není zde ještě konec. Ti zklamaní mohou být v zásadě dvou typů: jedni si řeknou, že se na to mohou vykašlat, tolik úsilí a nic pořádného z toho, a snahy dobrat se něčeho hlubšího se vzdají. Dobře jim tak. Opravdu zarytí mystici si řeknou, že přece někde ta duše musí být a že oni se k ní dostanou a hledají a hledají. Prohledají celé tělo, třeba při tom přijdou na mnoho zajímavých věcí, ale duše se nedoběrou ani k stáru. Dobře jim tak.

Ti nadšení se budou dělit asi následovně. Jedni si řeknou: „Tak tenhle sval je tedy to srdce Biologie. To je dobře, že už to vím.“ A s tímto pocitem vydrží do důchodu. Dobře jim tak. Poslední sorta studentů si srdce dobře prohlédne a prozkoumá a pak se podívá, co ještě zajímavého v tom těle lze nalézt a pak ještě a ještě další orgány, a jak spolu ty orgány souvisí a jak to dohromady vlastně funguje? A řezají a rentgenují, ale také přemýšlí, a uhonění, vprostřed poznávací činnosti, nepozorovaně stárnou. (Fyzicky. Někteří výjimeční jedinci ani to ne.) Dobře nám tak.

Jestli je vám moje extenze metafory biologie jako těla přijatelná, zkuste se zamyslet, ke které ze skupin studentů patříte právě vy. A vaši spolužáci, školitel a různí pedagogové (výše uvedené dělení neplatí jen pro studentský věk). A lidé kolem vůbec. O něčem to povovídá.

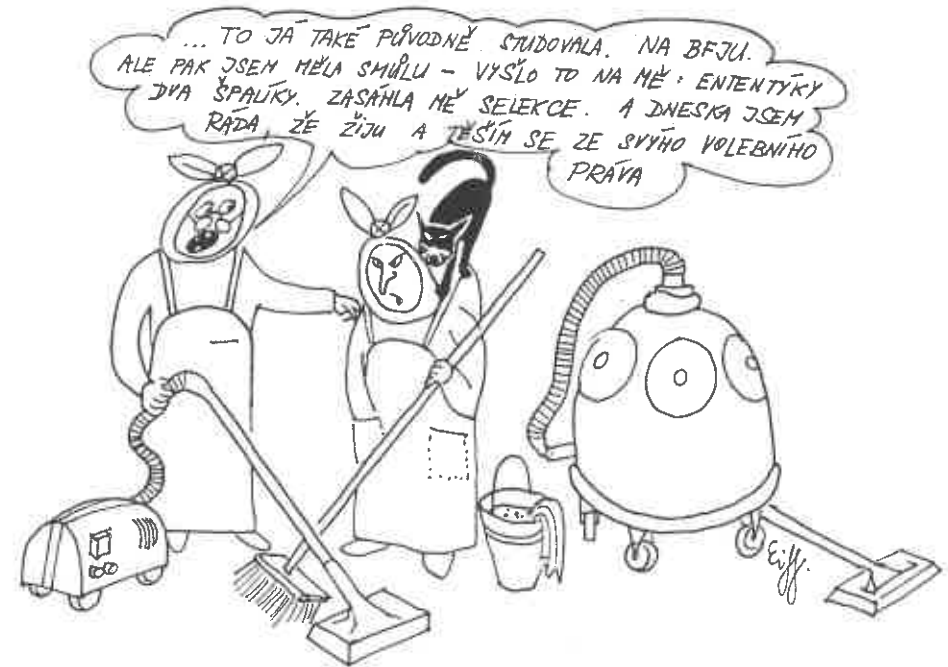
Odpovídám tímto Honzovi Reitschlägerovi a upozorňuji jiné: my prostí materialisté vám nic jiného než svaly, cévy, nervy, hormony a takové podobné přízemnosti neukážeme. O ničem hlubším nevíme. Hleďte to jinde, nedáte-li jinak. Nás se ptejte, co je to a to za orgán a jak to a to spolu komunikuje. Ale ptejte se, nečekejte, až vám vše řekneme sami. □

Olda Nedvěd



Proti všem

Nezúčastnil jsem se žádných Šplechtů, takže jsem nějak neměl čas oznámit, že si myslím o bakalářských zkouškách a přijímačkách do magisterského studia něco jiného než ostatní. Někteří mě svými názory poněkud nadzvedli. Proto jsem se rozhodl, že je musím naštvat taky. To lze nejlépe udělat tím, že řeknu, že já vidím věci úplně jinak než oni. Z toho, že věci dávám na papír, zároveň jasně vyplývá, že já jsem přesvědčen, že pravda je na mé straně (a tudíž nemohou mít pravdu oni). Protože už si přesně nepamatuju všechny, které jsem chtěl naštvat, rozhodl jsem se pro metodu tzv. komplexní, to je naštvat co možná nejvíce lidí, a ti správní budou určitě mezi nimi. Doufám, že naštvu i Honzu Zrzavýho, když to tak bytostně potřebuje k životu.



První mě naštvat Říša Tichý, a to nejvíc svým despektem ke znalostem, jak se který organismus jmenuje, případně jak ho poznat i z pylových zrn. Divil se, proč tady máme takové věci, jako palynologie nebo arachnologie. Musím konstatovat, že svým studentům doporučuju palynologii, protože si myslím, že je pro ně zajímavější a užitečnější, než rozklad polutantů v půdě. To ale neznamená, že nechápu, že pro jiné studenty je rozklad polutantů v půdě zajímavější a důležitější než palynologie. Dokonce chápu, že tihle budou po absolutoriu asi líp placeni než moji studenti.

Taky si nemyslím, že by to bylo s diplomkama a bakalářkama tak tragický. Seděl jsem u obhajob na botanice, a jsem ochoten garantovat, že skoro všechny (pokud ne úplně všechny) magisterky jsou publikovatelné, a mně se zdály dost zajímavé. Bakalářky se různily úrovní, ale i v nich by se našly publikovatelné opusy. Konečně, aby to bylo vidět, udělal jsem na botanické nástěnce rubriku pro publikace studentů (už se mezitím ztratila včetně separátů); tři publikace z jedné katedry, publikované nebo přijaté do tisku dřív než student odevzdá magisterskou práci, a to vesměs ve slušných časopisech, mi přijdou jako solidní vizitka.

to je trochu přehánění (dotazem u čerstvých absolventů jsem zjistil, že jich udělali za studium asi 10; pětkrát víc by bylo tak akorát). Taky si myslím, že prostoru pro samostatnou práci je celkem dost. Třeba Mattoniho grant (ale ten je právě pro lidi, co je zajímavá i to, jak se co jmenuje).

Asi nejvíc jsem souhlasil s Daliborem Štysem, i když si nemyslím, že vyhodit od závěrečných zkoušek není fér. Od toho je to zkouška. Ale souhlasím, že podstatně víc by se mělo vyhazovat během prvních dvou ročníků, bylo by to lepší pro nás i pro studenty. Jasně: ale proč to nikdo nedělá? Já mám taky máslo na hlavě. Stejně jako Daliborovi se mi velmi nelíbí selekce při přijímačkách do magistra. Myslel jsem si to již dříve, ale teď jsem došel téměř k extrémním názorům. Vycházím z následujících předpokladů:

1. Selektace reputaci fakulty nezvýší. Reputace fakulty podstatně víc zaleží na špičce, než na tom, kolik je lidí v průměru. A ti nepřijítí do magistra jsou spíš ti z průměru, co měli smůlu, než nějaký „ocas“ (rozumněj ve smyslu tail normálního rozdělení). I když asi ne všichni. Takže je lepší nechat projít tři z šedivý zóny, než vyhodit jednoho ze špičky. Já sám se přiznám, že nejsem schopen poznat, a to ani po třech letech, zda se někdo během následujících dvou let do té špičky nedostane. (Příklad: Publikačně nejúspěšnější student současného pátáku nesplnil kritérium 2,3 a procházel pohovory. Kdoví, jak by dopadl letos.) Snad bych to byl schopen částečně říci o svých studentech, ale vedoucí prací mají prakticky nulový hlas při rozhodování o přijetí (mohou pouze nepodepsat zadávací protokol). Zatím jsem se všemi svými bakaláři spokojenej, a necítím tedy žádnou potřebu selekce. To neznamená, že předpokládám, že všichni budou dělat v budoucnu vědu. O některých to předpokládám, o některých nevím. O některých si myslím, že nebudou. Ale myslím si, že všem prospěje, když magisterským studiem projdou, a nemyslím si, že by některý mohl dělat (po případném absolutoriu) fakultě ostudu (tj. snižoval její reputaci). Takže nemám potřebu nutit se do selekce. Úvahy o 15% zajímavějších lidí v populaci mně přijdou scestný.

Pokud někdo podepíše zadávací protokol magisterky někomu zcela neschopnému, ať za to pyká, je to jeho blbost. Já jsem za to ochoten raději pykat, než aby mi komise nepustila dál člověka, o kterém si jako školitel myslím, že je schopný. Slyšel jsem, že v Kanadě, koho si vedoucí vybere pro MS nebo PhD, toho má (pravdivost této zprávy nemohu ověřit, ale slovo případného školitele je určitě důležité). Vtip je v tom, že jeho výzkum musí potom platit ze svého grantu. Třeba by stálo za úvahu uvést do zadávacího protokolu rubriku pro vedoucího: jsem ochoten v případě, že student neprojde běžným řízením, poskytnout ze svého grantu 5000,- Kč na jeho výzkum. Tím by se dosáhlo větší odpovědnosti školitelů (ti by pak finančně pykali za to, že podepsali protokol „lemplovi“, který na grantu nic neudělá).

2. Je hezké, že v Americe je bakalariát hlavním typem vysokoškolského studia. U nás ale není. A v nejbližší době nebude. Namlouvat si, že svým příkladem strheme další vysoké školy je, myslím, neopodstatněné. To má dva důsledky. Jednak mají studenti nepřijítí do magisterského studia oprávněný pocit, že nemají prakticky žádné vzdělání. Podle zákona mají, ale okolí je tak nevnímá. Hůř shání zaměstnání, na bakaláře nejsou lidi zvyklí. A to je velmi důležité. (Pokud jsem slyšel, někteří z našich prvních bakalářů, nepřijatých do magisterského studia, se úspěšně uchytili na okresních úřadech. A snad tam i odborně „zárí“. Přesto si říkám, kdybychom do nich za ty další dva roky ještě něco stačili natlouct, zas by ty okresní úřady mohly být o něco užitečnější. Nebo snad ne?)

Za druhé, situace by byla OK, kdyby podobný systém jako my měly i jiné vysoké školy. Po bakalariátu by se naši studenti mohli rozhodovat, zda u nás zůstanou, nebo půjdou jinam. (My bychom se pak museli snažit, aby ti schopní, o které máme zájem, zůstali.) Možností přihlásit se jinde s naším bakalariátem k magisterskému studiu je ale zoufale málo. Jestliže se student v půli června dozví, že neprošel, znamená to prakticky ztracený rok, ale i pro další léta je možností velmi málo. Na druhé straně nemám pocit, že by se nám podařilo výrazně pozvednout úroveň našich magisterských studií přílivem schopných bakalářů odjinud.

3. Současný systém uvádí do velmi nepříjemné situace školitele terénních diplomek. Je bezpodmínečně nutné, aby se pokusy začaly již na jaře, tj. před odevzdáním bakalářek. Jestliže jako školitel vrazím peníze do pokusu, a koncem června zjistím, že ho nemá kdo dodělat, protože student měl průměr 1,9 a na přijímačkách zmatkoval, budu pěkně naštvanej a protivnej. To mě ale nevrátí peníze, které jsem z grantu do pokusu vrazil.

Proto si myslím, že přechod z bakalářského studia do magisterského by měl být pro valnou většinu bezproblémový. (Ti co na to nemají, by už měli být „vyselektováni“ a k bakalářkám by neměli dojít.) Přechod by měl sloužit k tomu, aby se dál nedostali ti, kteří jsou buď flinkové, nebo jim to moc nemyslí, ale ten bakalariát s odřenejma ušima zvládli. Tak bylo míněno „bezbožně měkké“ kritérium 2,3 (které dodnes považují za správné). Kdo takové kritérium nesplní, má mít problémy. A dál má mít problémy ten, kdo má špatnou bakalářku, není schopen číst v angličtině atd. Nevím, jak to v praxi udělat. Dobrou bakalářku považuju za důležitější než celkový průměr. Ale známka z bakalářky je ovlivněna příliš mnoha (i náhodnými) faktory, které student těžko ovlivní.

Přílišnou selekci při přechodu z bakalářského do magisterského studia považuju za škodlivou. Mám-li to vyjádřit v procentech, bral bych selekci (tj. procento těch, kteří chtějí dál, ale nebudou přijati do magistra) tak kolem 3 - 7%. Z těch, co projdou, by většina měla projít pomocí přesně daných kritérií (které splní tak 80 - 90% studentů). A ti zbylí, ať se nervují. A chtějí-li do magistra, ať dokáží, že v nich opravdu něco je. Přitom předpokládám, že budou někteří, kteří chtějí bakalariátem skončit a na zakončení se systematicky připravují. Vědí, co chtějí. Ty beru a držím jim palce. A o těch si myslím, že mohou udělat pro propagaci fakulty i pro propagaci bakalářského studia opravdu hodně.

Naproti tomu bych přitvrdil při obhajobách magisterských prací. Tady měli studenti dost času na vypracování práce, a máme určité kritérium. Práce by měla být publikovatelná. Není to zcela jednoznačné, ale: nejsem schopen jednoznačně poznat neschopného studenta, také nejsem schopen garantovat, že práce je publikovatelná. Zato si myslím, že jsem schopen dost dobře garantovat, že určitá práce publikovatelná není. Ať studenti vstupují do magisterského studia s vědomím, že jim nikdo negarantuje, že toto studium ukončí, a že nejdůležitější je dobrá magisterská práce. Už by měli být schopni posoudit svoje schopnosti. Pokud se přecení, jejich chyba. □

Šuspa

VĚK VODNÁŘE ANEB: PROČ JSEM DAL VÝPOVĚĎ NA BF

Richard Tichý

Vážený studenti i spolupracovníci,

v nedávné době jsem se rozhodl rozvázat s BF pracovní poměr, a tak chci v několika odstavcích shrnout důvody, které mne k tomu vedly. Předně, zaměstnanecký poměr na BF neopouštím na základě nějakého vyhoceného konfliktu. Své důvody jsem vyložil jak děkanovi, tak kolegiu děkana během poklidného rozhovoru, a myslím si, že výše zmínění byli velmi ochotní mi naslouchat: za to jim chci ještě dodatečně poděkovat.

Mých důvodů bylo několik. Jeden z nich, rozhodně ne nepodstatný, je katastrofálně nízké finanční ohodnocení mé práce. Pro vaši představu, na BF jsem měl 20% pracovní úvazek, a pobíral jsem za to 1500,- Kč měsíčně čistého. Velmi hrubě si dopočtu, že plat při plném úvazku je asi tak 7500,- Kč čistého. Pro studenta to může vypadat jako slušný příjem. Ale pro mladého člověka, který chce občas zajít na večeři do restaurace, občas do divadla, v zimě jet na lyže, a chce alespoň trošku pěkně bydlet a oblékat se, je to nedůstojné. Já vím, že tohle není problém jen můj, ale i ostatních kolegů, ale sakra jak to teda jinak řešit, než to prostě

dál neakceptovat? Já tak prostě žít nechci, a hotovo: bydlet v garzonce v paneláku a bát se, kdy se mi co rozbije v autě, a abych vůbec měl peníze na jeho opravu.

Kromě peněz mám ale ještě další, a závažnější důvody. Podívejte, když člověka neplatíte, vlastně mu říkáte, že si jeho práce nevážíte. A to je významné, daleko důležitější než vlastní plat. To se odráží například v tom, že jsem byl přímo zavalen administrativní prací. Podepisovat faktury, zajišťovat objednávky, převést zakoupené přístroje. Vyplnit cestovní příkaz na BF je otázkou několika papírů, a můžete tím klidně strávit celé dopoledne. A administrativu já dělat nechci: jednak mě taková práce netěší, a jednak ji ani neumím. A to prosím bez jakéhokoliv despektu: mám velkou úctu ke schopným sekretářkám či manažerům, a jejich práce si vážím: jde o velmi náročnou, samostatnou a tvořivou práci a budme rádi, když někoho takového najdeme. Ale jakmile takovou práci bude dělat vědec nebo učitel, dopadne to tak, jak to dopadnout musí: lidé budou zavaleni prací, ta je nebude těšit, vydávají vzájemně protichůdné pokyny, a jsou výrazně neefektivní: zkrátka, dělají práci, která jim nepřísluší. To je vysoce neprofesionální, a šlo to tak dělat snad jen v době minulého režimu: režim nechal vědce pracovat někde v ústraní, oni si dělali vědu, tedy svého koníčka. Trávili v práci všechn čas od rána do pozdního večera. Ale ta doba dávno pominula, výhodou stávajícího uspořádání společnosti je, že člověk může dělat cokoliv, co dělá dobře. Dělat něco dobře, to znamená dělat to profesionálně. A zvykat si na systém, v němž se mlčky předpokládá práce po večerech, o víkendech? Hmmmm...

Všichni víme, že se tak na BF pracuje. Děkan tráví víkendy v kanceláři, proděkani rovněž, anebo mají druhou kancelář doma, všechno se provádí ve stresu, pod tlakem času, nestíháme termíny, nestíháme přípravu na jednání či přednášky, nestíháme se soustředit na studenty. Řečeno slovy básníka: "Musíme toho dělat tolik, že přestáváme být tvořiví" (W.B. Yeats). Alarmující na tom je, že si na to lidé zvykají, že se to zdá být normální. Právě teď, kdy píšu tuhle esej, je sobota po polední, a dole na vrátnici Na Sádkách je celá stránka popsaná jmény lidí, kteří dnes v budově sedí a pracují. Ale mně se to nezdá v pořádku, že lidé pracují v době, kdy by bylo lepší relaxovat, nebo trávit čas s rodinou. Myslím si, že jsou to příznaky velmi nemocné organizace. Ale pozor, určitě to není specifické pro BF, je to tak možná v celém sektoru školství a jiných organizacích, například v Akademii věd. Nechci tím taky kritizovat své bývalé nadřízené. Jsme prostě v nemocném sektoru. Ale je nutné si uvědomovat, že jde o velmi závažnou chorobu. Ale to není žádná tragedie. Uvědomit si to je prvním krokem k léčení a uzdravení. Ale mně se zdá, že někteří lidé tuto chorobu přestávají vnímat a že si zvykají, že to berou jako "normální". A byla by velmi smutná perspektiva, kdybychom si zvykli, že tak to prostě chodí. Řečeno s jiným básníkem:

"Zas bude, jak vždy se zdálo,
svět jinačí už nebude.

Učených mnoho, moudrých málo,
známých až tma, a přítel - kde?"

(A.S. Puškin)

A ještě k tomu věku Vodnáře: astrologové tvrdí, že minulých dva tisíce let bylo ve znamení Ryb a nyní přichází věk nového znamení: Vodnáře. Ten se, kromě jiného, má vyznačovat vyšší úlohou intuice, hledáním krásna, hledáním nových mezilidských vztahů a hlavně hledáním uvnitř sebe sama. Ať už astrologové říkají cokoliv, všude okolo sebe vidím, jak prudce se svět mění. Dnes, když si kupujete nový počítač, tak už víte, že jde o zastaralý typ. Firma Hewlett Packard nedávno přestala s výrobou jednoho typu tiskáren a začala typ vylepšený, a to ještě před ukončením záruční doby prvních vyrobených tiskáren staršího typu. Ano, on se svět urychluje viditelně už delší dobu. Ale ta zásadní kvalitativní změna je v tom, že dnes už to člověk prostě nestihne sledovat. Zkrátka, nestačí už se něco pořádně naučit a pak v tom být celý život expert. Skutečně tvůrčí člověk bude víc a víc otevřený novým nápadům, bude flexibilní, nebude se lekat novinek, kterých přibývá stále víc. Bude více používat svou intuici při poznávání světa a tato metoda bude mít stejný význam jako

poznávání logické, deduktivní či induktivní. Bude mít rád to, co dělá, jinak to prostě ani nepůjde. Víím ale, jak moc je taková vize odlišná od představ mnoha současných vědců v základním výzkumu. A po nedávných zkušenostech (Šklíba, Šplechty) mám pocit, že takové vizi je na BF nakloněno jen málo lidí. Takže jsem přišel k závěru, že v mém vztahu s BF se nemá cenu zbytečně trápit vzájemným přesvědčováním anebo sebeoptlačováním. Nechme prostě věcem volný průběh, nakonec, já taky nemusím mít tu svou vizi pravdivou. V každém případě se jí chci ale více věnovat, a na BF se mi to nedaří.

V mé vizi se budou měnit nejenom experti, ale i instituce. Očekávám, že organizace se budou postupně transformovat do úplně jiných struktur: a už se skutečně transformují. Nakonec, stávající institucionalizace světa se jeví jako nejzávažnější překážka při překonání globálních problémů civilizace. Taková nová instituce, jak věřím, bude daleko volnějším celkem, opírajícím se o kvalitní a efektivní administraci na jedné straně, a na druhé straně o experty-osobnosti, které budou přicházet zvenjšku za specifickým úkolem a po jeho splnění zase odejdou, tedy nestanou se členy administrativního aparátu. A protože můj osobní ideál je žít a pracovat tak, jak to cítím a myslím, a těší mě to, navrhnul jsem děkanovi spolupráci takovouto formou. Ježto jsem soukromý poradce, mohu s BF, pokud o to bude mít zájem, uzavřít jasně vymezenou smlouvu na zajištění přednášek, či seminářů, či i garanci směru, a tuto službu fakultě fakturovat (pro zájemce: v podstatě za stejný objem peněz jako dosud).

Zkrátka, uvidíme, jak se bude situace okolo nás vyvíjet. V každém případě si přeji, aby se mé rozhodnutí co nejméně dotklo studentů, ať už těch, kterým vedu diplomové práce, či studentům směru Aplikovaná ekologie. Myslím si, že současný stav se vyznačuje atmosférou vstřícnosti a porozumění, a rád napomohu BF při překonání případných organizačních těžkostí spojených s mou výpovědí. Práce se studenty se mi líbila a baví mě, rád bych vám všem, se kterými jsem měl možnost se setkat, poděkoval za tu spoustu věcí, které jsem se od vás naučil. Přeji vám, abyste vždycky dělali to, co vás baví a těší, a žili mezi takovými lidmi, kteří vás podporují a mají vás rádi. Velice bych si přál, abych s vámi mohl pracovat nadále, i za takto změněných podmínek. □

České Budějovice, 30. listopadu 1996

ENVIBRNO

Chtěla bych vás opožděně informovat o akci, která se konala první říjnový týden na brněnském výstavišti. Mám na mysli 6. Mezinárodní veletrh ENVIBRNO '96, kde se představily firmy zabývající se ochranou životního prostředí. Byly zde k vidění různé čistírný odpadních vod, od domovních po průmyslové; technologie zpracování odpadů, dekontaminace znečištěné zeminy, filtry k odstraňování znečišťujících látek z ovzduší, apod. Mezi účastníky byly nejenom české firmy, ale i firmy z Holandska, Německa, Polska a Rakouska. Pro odborníky měl veletrh velký význam jako místo navázání nových obchodních vztahů, ale i laik, který se trochu orientuje v problematice životního prostředí, si zde přišel na své. Pokud se chcete zabývat aplikovanou ekologií, rozhodně byste si neměli nechat ujít příští ročník, který se bude konat 5.-9. září 1997 v Brně. □

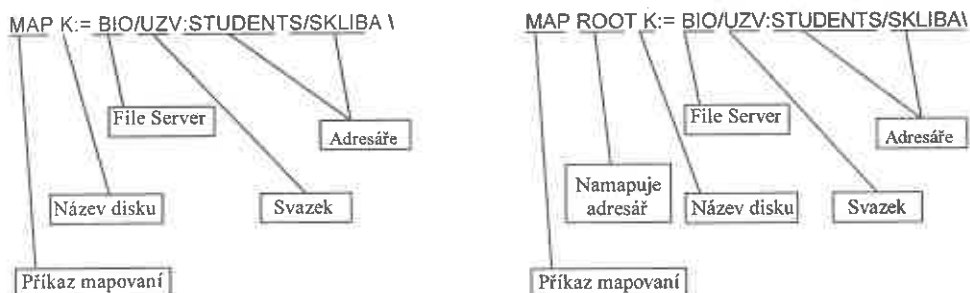
Evžen

Zdali víš, jak si namapovat disk?

Milí „čtenáři“, abychom ulehčili práci redaktorům a realizačnímu týmu Šklíby, je velmi výhodné odevzdávat články formou souborů napsaných ve Wordu nebo T602, což většinou činíte. Kam se tyto soubory kopírují? Naše Šklíba má na síti jméno a svůj diskový prostor, do kterého máme všichni právo kopírovat soubory. Abyste tohle mohli učinit musíme si namapovat disk („namapovat si cestičku ke Šklíbě“)

Trocha teorie nikoho nezabije!

File server obsahuje pevné disky, na kterých jsou uloženy jak programy, tak i naše soubory. Cesty k souborům jsou specifikovány v rámci síť jménem serveru (Bio), a jménem svazku (SYS, UZV, TMP). Svazky můžou spojovat fyzické disky (skutečná součást PC) a vytvářet disky síťové. Může se stát, že část souborů svazku může být na jednom fyzickém disku a zbytek na druhém fyzickém disku. Nám se svazek jeví jako jediný (kompaktní) síťový disk. Na naší síti jsou svazky: SYS, UZV a TMP, jež jsou spravovány operačním systémem NetWare. Takto označené disky jsou však nesrozumitelné pro operační systém DOS a tím i pro programy pracující pod DOSem. Pomocí síťového mapování nahradíme jméno file serveru a jméno svazku jednopísmenným označením, které bude tvořit logický disk. Tento logický disk může použít operační systém DOS.

Rozlišujeme dva způsoby síťového mapování:

Pružné mapování nahradí logickým diskem pouze jméno file serveru a jméno svazku. Na disku K je adresář STUDENTS a v něm adresář SKLIBA a další. Pouze svazek „UZV“ se jeví jako disk K a můžeme se dívat do adresáře STUDENTS.

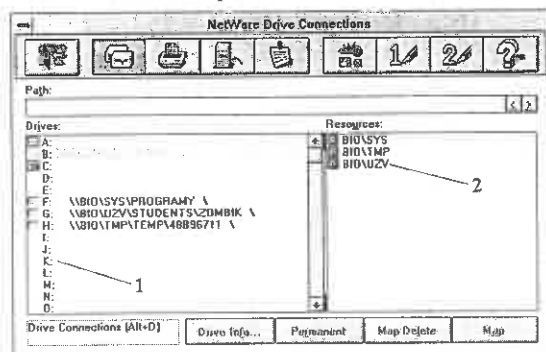
Pevné (MAP ROOT) síťové mapování nahradí celou cestu (včetně adresáře) logickým diskem. Adresář STUDENTS/SKLIBA se jeví jako disk. Můžeme se dívat pouze do adresáře SKLIBA.

Mapování ve WINDOWSech

Pokud si chceme zamapovat ve WINDOWSech ve skupině NetWare Tools, klikneme na ikonku NetWare User Tool.



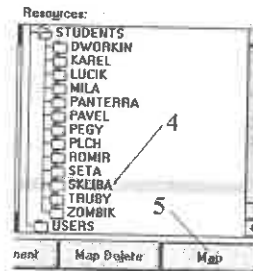
Objeví se nám okno, které vidíte vlevo:



Krok č. 1 - Vybereme si disk, který chceme namapovat. V našem případě disk K.

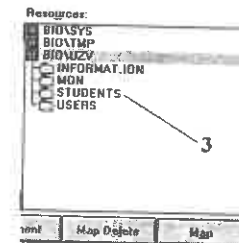
Krok č. 2 - Vybereme svazek v našem případě UZV (uživatelé síť). Klikneme dvakrát myší. Rozbalí se UZV a objeví se podadresáře.

Krok č. 3 - Klikneme dvakrát na adresář STUDENTS, který se rozbalí. Objeví se adresáře (jména uživatelů), ve kterých má jednotlivý uživatel alespoň právo číst.



Krok č. 4 - Vybereme adresář SKLIBA (podbarví se kurzorem).

Krok č. 5 - Stiskneme myší tlačítko Map. Provedlo se mapování disku, na kterém byl nastaven kurzor v levé části tabulky.



Můžeme také „popadnout“ myší adresář SKLIBA (jako při kopírování) a přenést ho k písmenku K.

Závěrem několik slov k ostatním tlačítkům.

Drive Info... nás informuje o umístění a právech konkrétního disku.

Permanent umožní uchovat mapování i po odhlášení ze sítě.

Map Delete smaže namapovaný disk.

Map namapuje disk (krok č. 5)

Když na příkazovou (DOSovskou) řádku napíšeme příkaz „map“, objeví se disky, které máme již namapovány a disky vyhledávací.

Příklad výpisu informací o discích (může být různé u jednotlivých stanic sítě a uživatelů)

Drive A: maps to a local disk. pružný disk (disketa)

Drive B: maps to a local disk. pružný disk (disketa)

Drive C: maps to a local disk. lokální pevný disk (u Monsoonů)

Drive D: maps to a local disk. vyhrazeno ostatním případným diskům

Drive E: maps to a local disk. vyhrazeno ostatním případným diskům

Síťové disky

Drive F: = BIO\SYS:PROGRAMY \Czde je většina DOSáckých programků

Drive G: = BIO\UZV:STUDENTS\Login_name \ Tvůj osobní disk

Drive H: = BIO\TMP:TEMP\6C433109 \C odkládací (pracovní) síťový disk

Drive I: = BIO\SYS:PROGRAMY.WIN \Czde jsou WINDOWSovské programky

Drive J: = BIO\UZV:INFORMAT.ION \C disk k volně přístupným dokumentům (skripta)

Vyhledávací síťové disky pro DOS

SEARCH1: = Z: [BIO\SYS:DOS6.2 \] externí příkazy DOSu

SEARCH2: = Y: [BIO\SYS:PUBLIC \] externí příkazy NetWare (sítě)

SEARCH3: = X: [BIO\SYS:NC \] Norton Commander

SEARCH4: = W: [BIO\SYS:WINDOWS.WGP \] systém WINDOWS WGP.

SEARCH5: = V: [BIO\TMP:TEMP\6C433109\SYSTEM \] konfigurační soubory WINDOWSu

SEARCH6: = U: [BIO\SYS:PROGRAMY.WIN\ODAPI \] výměna objektů (QPW, PARADOX)

SEARCH7: = T: [BIO\SYS:PROGRAMY.WIN\WINSOCK \] TCP - ICP WINSOCK knihovna

SEARCH8: = S: [BIO\SYS:PROGRAMY \] disk F, volání programů (ARJ, PKZIP...)

Nic Ti nebrání, abys sis mapování vyzkoušel na vlastní kůži!

Zdar mapování Zombik

Moudro čerpáno = Křesťan A. (1992): NOVELL NetWare 386. Grada, Praha.

Ontogeneze a fylogeneze studenta BF

Poznámka autora: Toto je osmá (předposlední) kapitola z Evoluční teorie studentstva, což je pojednání o životě studenta na Biologické fakultě slovy evoluční biologie. Celé pojednání má délku 14 stránek a vyšlo v tištěné podobě v pěti exemplářích v pondělí dne 2. prosince 1996. Někde by tu nejspíš mělo kolovat po fakultě.

Student je tu přirovnáván k vyvíjejícímu se dítěti, jehož rodiči jsou pedagogové. Jako celek tvoří studenti a pedagogové populaci, žijící spolu s pěti dalšími v biotopu Biologické fakulty.

Tato kapitola by měla být jakýmsi závěrečným shrnutím celého povídání o evolučních aspektech studentstva naší fakulty. Chtěl bych v ní popsat, co se děje s nebohým studentem během jeho (fakultního) života. Přirozeně v souladu s dosud používaným jazykem.

Život takového biologa (*Homo biologensis* včetně všech zelených, bílých a jiných subspecíí) počíná samozřejmě jako život každého pořádného organismu početím. Tento proces se odehrává pravidelně 31. března každého roku či o pár dní dříve (není tedy rozhodně pravdou, že by biolog byl organismem množícím se kontinuálně). Protože počatých zárodků je příliš mnoho na tak malou populaci (ta nečítá mnoho přes 500 jedinců a zárodků počatých v jediném roce je téměř stejný počet - 450), je třeba jejich počet hned na počátku eliminovat. Všichni se prostě na tak malém území uživit nemohou. Eliminována jsou tedy především embrya způsobující rizikovou březost a embrya, jejichž postnatální vývoj neslibuje nic moc valného a byl by pro populaci spíše přítěží než přínosem.

Eliminace se provádí zhruba po třech měsících, na konci června. Eliminace během prenatalního vývoje je velice obtížná a proto máme štěstí, že v naší populaci je prováděna zvláště kvalifikovaným způsobem. Vzali si ji totiž na starosti kvalitní odborníci s mnohaletou praxí v oboru, z řad starších biologů. Tři dny pečlivě rozvažují další osud každého jednotlivého embrya a teprve v případě kolektivní shody vyřknou závěrečný, leckdy krutý soud - potrat nebo život.

Embrya, která projdou tímto tvrdým testem (je jich každý rok asi 120), stávají se plodem a mají možnost se nerušeně dožít i porodu. Některé zárodky však kypodivu tuto možnost nevyužijí a ještě během prenatalního vývoje přestádní do jiné populace, v domněnku, že tam budou mít lepší podmínky ke své další zdárné ontogenezi. Nechme je tedy v jejich mladické nerozváženosti a sledujme jen těch zhruba 70 (letos přesně 74), která tohoto domněnku nenabudou.

Porod je hromadný a koná se pravidelně první zářijové pondělí. Je to krásný okamžik. Nemluvnata křičí, rodiče je konejší a vše doprovází všudypřítomný počáteční zmatek. Ale vše se brzy urovná a novorozená dostanou rodný list a jsou zapsána do matrice.

Takový rodný list je důležitý zdroj informací o tom kterém jedinci. Je v něm psáno nejen co je dotyčný zač, kdy se narodil a kde se to vlastně rozhodl žít, ale postupem času se stává svědkem všech dílčích životních úspěchů i neúspěchů, které onoho jedince během jeho života čekají.

Nemluvnata jsou tedy v matrice a během prvních třech novorozeneckých týdnů života je čeká řada různých testů. Počínaje testy gramotnosti a aparátní komunikace, přes testy zručnosti (a odolnosti vůči různým chemikáliím), jazykové, zrakové a sluchové testy, až po testy motorické, testy odolnosti a testy adaptibility ke zhoršeným podmínkám. Nemluvnata projdou několika ústavami roztočivých jmen, která už při pouhém vyslovení zní strašlivě (a což teprve vlastní zkušeností!), čeká je týdenní pobyt na samotě u lesa, brodění bažinami a ztráta kontaktu s civilizací (to budou později zažívat často, tak aby si hned přivykli), koukají do přístroje na zvětšené objekty pouhým okem neviditelné (a v přístroji si je často také musí jen domyslet), odolávají nejstrašlivějším chemickým výparům, odpovídají na dotazy kladené nesrozumitelným jazykem a učí se základy počítačového pařanství, velmi potřebné to noční součásti života nejen biologa ...

Poté, co přežijí úvodní testy (a nemají žádné pro-testy), začíná pro ně kojenecké období. Rodiče se rozhodnou, že teď je ta pravá chvíle do nich nahustit co nejvíce těch informací, jež oni považují za

základní. Takže na nebohého kojence se snese neuvěřitelné kvantum informací z oblasti matematiky, fyziky, obecné chemie, fyzikální chemie, organické chemie, biologie, ekologie, několikrát je činěn pokus mluvit na něj jiným nežli rodným jazykem. Navíc teď je ten pravý čas, aby si kojeneček vybral svého pravého rodiče (při hromadném porodu se nedá skutečný rodič rozlišit), který z něj vychová řádné individuuum druhu *Homo biologensis*. Takže za tím účelem procházejí kojenci ještě týden co týden martyriem zvaným vstupní seminář, v němž se po dvě hodiny vždy doslyšchají od toho kterého potenciálního rodiče, že on dokáže své rodičovské povinnosti zastat nejlépe a s ním se budou mít jako v bavlnce.

Kojenci jsou zavaleni přehrší informací a absolutně netuší, co se po nich chce. I rodiče stupňují své sliby a slibují už opravdu věci nemožné. Teprve poté, co si kojenci vyberou, aktivita rodičů klesne a situace se opět poněkud zklidní.



Během tohoto procesu navíc ještě kojenci absolvují slavnostní pokřtění (a komu se nelíbí tento obřad, nechť ho titulují třeba vítání občánků, ale myslím si, že skutečnost je méně formální). V ten okamžik složí všichni akademický slib a jsou prohlášeni za řádné jedince druhu *Homo biologensis*, forma *south-bohemica*.

Zkřídlení nastane ale jen na chvíli, protože kojenecké období života se blíží do finise. Minou vánoce, začne nový kalendářní rok a blíží se jeden z nejdůležitějších mezníků ve vývoji jedince. Rodičové, dřív než se pustí do systematické přípravy svých čerstvě získaných synáčků a dcerušek, nejprve pro jistotu prověří, zda by je to nestálo příliš moc sil. A kdyby náhodou ano, zachovají se kamibalisticky - humánně řečeno problematického jedince vyřadí z populace. A tak kojenci se učí a učí a třeba ještě k tomu i učí, protože jejich hlavním cílem je v tuto chvíli jediná skutečnost - musí úspěšně přežít své první životní setkání se selekcí, aby se mohli opravdu stát pravými biology.

Selekce je nelítostná a ač jsou kojenci příslušníky druhu *Homo biologensis*, děje se poněkud na základě matematických a chemických schopností. Později se už s těmito obory nesetkají, tak aby to měli pro jistotu zažitě. Kojenci mají strach a podvědomé reflexy sestávají určité strategie, jak přežít, které se buď osvědčí, nebo se ukážou jako neúspěšné a jedinec selekci podlehne.

Kojenci se stanou batolaty a mohou se konečně označit za opravdové biology. Poté totiž následuje relativně klidné období, v němž moc tlaků na batolata nepůsobí a ta se zdárně mohou vyvíjet. S větším či menším úspěchem se učí získávat nové poznatky, komunikovat s okolním světem nejméně dvěma jazyky a především se učí samostatné práci. Jejich rodič se jim v tom všem samozřejmě snaží pomáhat, pokud neuzná, že jsou i přes to, že prolezli úspěšně až do batolecího období, absolutně neschopni a pak buď pracuje na jejich vyselektování, nebo je častěji strčí nějakému jinému rodiči, ať si s ním poradí. Naopak mimořádně schopná batolata se mohou stát předmětem sváru mezi více rodiči, kdy každý licituje s nabízenými podmínkami tak dlouho, dokud se batole definitivně nerozhodne a hlasitě neprohlásí, že své současné rozhodnutí už v budoucnu nehodlá měnit.

Batolata už se začínají také podílet na celkovém chodu populace. Jsou mezi nimi agilnější, kteří by o všem nejraději rozhodovali sami, protože když to rozhodne někdo jiný, dopadne to a priori vždycky špatně, ale i aktivní v dobrém slova smyslu, kteří v populaci čínorodě udržují křehkou rovnováhu mezi rodiči a dětmi. Naopak jsou taková, kterým je všechno jedno, a dokud zrovna jim něco nehoří, nechávají si připomínky pro sebe. Někteří batolata dokonce došla tak daleko, že si stěžují každému, koho potkají, jen tomu, kdo je za to odpovědný, neřeknou nic.

Postupem času batolata stárnou (to vždycky), vyspívají (to často) a moudří (to jen někdy) a procházejí dalšími vývojovými stadii. Někde kolem třech let věku však do jejich klidného života náhle vpadá ostrý zásah; náhle mají být děti rozděleny na ty, které budou v populaci i nadále, a ty, kterým to už tak nějak stačí a budou moci odejít do světa na zkušenou, do tvrdé životní reality. Přirozeně děti nejsou na toto dělení obvykle nijak připraveny, neboť jejich rodiče jim jeho existenci sice často připomínají, ale děti to berou jen tak jedním uchem dovnitř a druhým ven, mne se to přece netýká, vždyť je to ještě dost daleko. Jenže čas se zvolna nachyluje a asi tak pět minut po dvanácté (tedy když už je úplně nejhůř), si děti blízkost tvrdé životní zkoušky uvědomí a náhle začne panovat všeobecná hysterie.

Děti šlejí a nastává totální chaos. Uprostřed tohoto chaosu se navíc stupňuje vnitrodruhová kompetice o životně důležité stroje, padesát dětí na deset aparátů, na nichž je nutné nejlépe včera dopsat výsledky své samostatné práce. Aparáty běží ve dne v noci, děti nespi a obhájují 24 hodin denně uchvácené teritorium proti dotírajícím ostatním potřebným a termín odevzdání se nezadržitelně blíží...

Situace se vyvíjí a náhle nastává kolaps, aparáty vyhláňují stávkou. Děti přestávají být věrné svému poslání *Homo biologensis* a stanou se z nich na určitou dobu fyzici, kteří pomocí složitých nástrojů tvaru písmene T různými fyzikálními metodami zkoušejí meze pevnosti plastu. Ke slovu přijdou nástroje simulující především silné a často opakované nárazy. Aparáty jsou přitom neoblomné a ani po rozložení na několik nesourodých dílů nejsou s to ukončit stávkovou pohotovost.

Konečně nadchází den D. Řada dětí zjišťuje, že není hotova ani z poloviny, a tak oznamuje rodičům, že to zkusí za půl roku, kdy to, jak doufají, bude lepší. Ti šťastlivci, kteří obstáli v kompetičním boji, s pocitem úlevy odevzdávají výsledky své samostatné činnosti během batolecího a následujícího věku a domnívají se, že je snad už vyhráno. Není, neboť zasedne komise, tvořená z různých rodičů, a ptá se nebohých dětí na informace, o nichž se domnívá, že jsou z biologie nejdůležitější. A dítě žasne, že věci, které jsou mu jinač evidentně jasné, neumí zformulovat do kloudné a srozumitelné věty a že ani vlastní rodič často jeho žvatlání nerozumí. Rodiče se totiž domnívají, že z batolecího věku už dítě vyrostlo a mělo by přece jen něco umět na položenou otázku samostatně říci.

Komise rozhodně nikoho nešetří a řada dětí je tvrdostí zkoušená šokována. Zvyky si už na klidný průběh dosavadního postkojeneckého života a nijak jim tvrdě testování schopností nechybělo. A teď tohle. Děti, které nepředvedly excelentní znalosti, jsou dotazovány ještě na své představy o dalším životě. Na to by se mělo odpovídat snadno, vždyť každý nějakou představu o budoucnosti určitě má. Jenže situace je taková, že nebohé děti už to často psychicky nevydrží, a když se přímo na místě nezhroutí, začnou být imunní vůči jakýmkoliv dotazům nebo naopak reagují silně podrážděně. V kritických situacích se prostě ukáže jejich jádro.

Kdo proleze, je štasten, kdo ne, je zdrčen. Víze klidného života se rozpadla v prach a dítě, které ještě nedosáhlo ani jakés takés úrovně samostatnosti, je vypuštěno do nepřátelského vnějšího prostředí, kde již nadobro ztrácí ochrannou ruku svých vždy tak starostlivých a včas v případě nějakého kopance zasahujících rodičů. A kdopak dnes zaměstná nedospělé, nesamostatné dítě. Nakonec někteří se zabydli v jiných populacích a někteří se ztratí ve víru života, by o nich už ze zbylých dětí většinou nikdy nikdo více neslyšel...

Kolem systému třídění vedou zbylé děti ještě mohutné plamenné diskuse se svými rodiči. Něco se třeba i změní, ale časem stejně všichni zapomenou, vezmou to jako poněkud drsnější epizodu svého života a pokračují dál. Některé děti dokonce raději i vymění rodiče, což nebývá opuštěným rodičem obvykle přijímáno zrovna s povděkem a tento se obvykle ještě určitou dobu snaží získat svoji složitě vypiplanou ovečku zase zpět.

Děti stárnou a konečně začíná proces jejich dospívání. Jejich život neplyne o poznání jinak, nežli předtím, ale přece jen určité změny tu pozorovatelné jsou. Děti se více osamostatňují od svých rodičů a již se cílevědomě začínají specializovat, necházejí určité své místo v biologické společnosti.

Prodlávají ještě jedny rozřadovací testy (kolem 5 let věku), které jsou sice možná ještě tvrdší, ale protože děti mají už své zkušenosti z předchozích testů a navíc většina dětí už je na svůj odchod stejně připravena, nejsou vnímány s tak bouřlivým ohlasem. Děti už jsou přece jen trochu více samostatné a odchod pro ně není tak velkým údělem; v drsném vnějším světě už se tak snadno neztratí. Jejich rodiče je vybavili na dlouhou cestu vnějším životem řadou užitečných informací a zkušeností, které se jim budou určitě hodit. Přirozeně je kolem rozřadování také celá řada reptání a dohadování, ale s napjatou situací předchozích zkoušek se to srovnávat ani zdaleka nedá.

Ti, kteří projdou, se stávají adolescenty. Postupně se připravují na zkoušky dospělosti, které složí kolem 8. roku. Učí se např. provádění rodičovské úlohy, totiž pečovat o své budoucí potomky. Po jejich úspěšném složení, kdy odborná komise složená dokonce ze zástupců několika populací zjistí, že všechny orgány adolescenta již zcela dospěly a adolescent už je schopen být prohlášen za dospělého, nastane slavnostní obřad, při němž se vyplňuje dítěti jeden z jeho mladistvých snů, stává se konečně právoplatným dospělým příslušníkem populace *Homo biologensis*. Pravdou je, že tohoto závěrečného obřadu se moc dětí zdárně nedožije - ročně jich bývá sotva kolem jedné desítky, což je pouze 14% z počátečního stavu při porodu a toliko něco přes dvě procenta z počatých zárodků. Umrtlosti populace druhu *Homo biologensis* je tedy v dětském stadiu ontogeneze opravdu veliká.

Ontogenezi dospělých jedinců se věnovat nebudu, jednak o ní téměř nic nevím a za druhé je zřejmě málo zajímavá. Myslím si také, že její popis z obecného hlediska je velice obtížný, neboť tato ontogeneze je do velké míry záležitostí individuální.

Poslední, co následuje nevyhnutelně v životě každého druhu, a tedy i *Homo biologensis*, je smrt. Je to událost smutná, leč z evolučního hlediska potřebná. Uvolňuje totiž místa pro nové jedince, kteří by se jinak jen horko těžko uplatnili.

Fylogeneze druhu *Homo biologensis* je zřejmě velice problematická. Zřejmě už pračlověk pozoroval přírodu, ale přímo o speciálním druhu *Homo biologensis* se mluvit pravděpodobně ještě v té době nedá. Fylogenezi bych si asi představoval takto (je uváděna pouze větev vedoucí přímo ke druhu *H. biologensis*, přirozeně docházelo v průběhu fylogeneze rodu *Homo* k četnému větvení, některé větve se ukázaly jako slepé a dnešních dnů nedožily, třeba *Homo slavensis*). Číslo v závorkách znamená rok pravděpodobného vydělení toho kterého druhu z předchozího, uvedený vzhledem k poněkud netradiční době fylogeneze druhu v rocích našeho letopočtu.

Homo sapiens - *Homo artisan* (- 6000) - *Homo philosophus* (- 2000) - *Homo medicus* (- 300) - *Homo naturalis* (1200 až 1500) - *Homo biologensis* (1700 ?)

Ohledně různých subspecií druhu *Homo biologensis* se zdá, že rok 1700 je rokem vzniku vývojově původnější subspecie *Homo biologensis viridis* a teprve kolem roku 1800 se začala formovat subspecie *Homo biologensis albus*. Případná subspecie *Homo biologensis rubra* (syn. *H. b. medicus*) zřejmě není fylogeneticky s ostatními poddruhy příbuzná, protože se vyvinula přímo z *Homo medicus*.

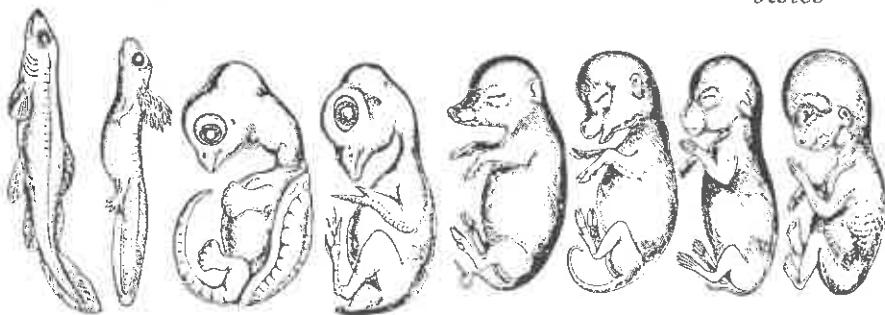
Forma *south-bohemica* vznikla teprve před pěti lety (tedy roku 1991) jako následek (často nucené) migrace pozitivně mutovaných jedinců *Homo biologensis forma carl-praga* z původního sídla populace v Praze směrem na jih, kde se tito jedinci stali základy nové populace. Vzhledem k dosti odlišným poměrům (etologickým, ekologickým i ontogenetickým) je dobré tyto dvě populace opravdu rozlišit jako dvě geografické formy (i když rozdíly zřejmě nebudou dány jen geografickou polohou, protože ta není v globálním rámci zas až tak odlišná).

Je pravda, že zejména poslední články řetězce jsou předmětem diskusí a existuje řada rozdílných přístupů k fylogenezi v období 2. tisíciletí. Např. druh *Homo matfyzacus matfyzacus* (česky nejspíš *matfyzák pravý* nebo *obecný*) je příslušníky tohoto druhu obvykle odvozován z druhu *Homo physicus*, který je v této fylogenetické teorii považován rovněž za společného předka *Homo cheminses* a *Homo biologensis*.

O pozadí fylogenetických vztahů v rodu *Homo* toho moc nevím, naštěstí řada vyhynulých druhů je dobře dokumentována, takže by mělo být možné fylogenezi vysledovat podle existujících záznamů (což je metoda nejjistější, ale zároveň ji většinou pro nedostatek dokumentačních materiálů nelze použít, takže vlastně máme docela štěstí).

Jestli ale je možné za předka biologa považovat přírodovědce či fyzika (či je to jen jiné pojmenování pro stejný druh), momentálně netuším. □

Kotec



Za práva rukou !

Všechno to začalo tím, když na jedné schůzi Poslanecké sněmovny pan doktor Sládek z čirého rozmaru (údajně způsob politické hry) roztřískal svoji lavici. Později, když už na něj poslanci a účtárna parlamentu hodně naléhali, podal vysvětlení, že se mu ruce vzbouřily, že on s tím vpodstatě nemohl nic dělat, ergo že za nic nemůže. A že to je to doktor, není přece důvod mu nevěřit.

Nicméně jeden věčný štoura, tuším to byl poslanec Vagner, se rozhodl, že to tak nenechá. Vlastně původně nemohl dospát rána, když jej čekalo jednání sněmovny, na němž měl vydatně podporovat další sabotování zákona o osadě U Sabotů, a protože neměl zrovna co dělat, dospěl k závěru, že nejlépe bude napsat něco právě proti kolegovi Sládkovi.

Ušedl ke svému PC a sám koukal, jak se mu prsty samy rozběhly po klávesnici. A koukal pak ještě víc, když si přečetl, co z toho vylezlo. Stálo tam:

Deklarace o svobodě rukou

My ruce, tak dlouho trápené naduládou toho, kdo si říká Člověk moudrý, jsme po letech úmorné práce a dřiny, věčného vykořisťování a nesamostatnosti, dospěly k závěru, že i my máme právo na sebeurčení.

Máme takové schopnosti a dovednosti, že se člověk bez nás nedovede obejít. Krmíme ho, odíváme jej do šatů, umožňujeme mu sdělit myšlenky, dáváme mu vydělat si na chléb, veškeré denní potřeby mu obstaráváme. Vždyť bez nás by si člověk ani nevyčistil tu díru, co má v zadku. ...

Dál už poslanec Vagner nebyl ochoten číst. Jak vůbec taková nejasnost mohla z něj kdy vylézt?! A rozhodl se celé prohlášení smazat. Nicméně místo na tlačítko Delete se jeho prsty rozběhly úplně jinam, následkem čehož došlo k vytištění celého textu.

»No, to přece musím vyhodit,« pomyslel si a již bral papír do rukou s úmyslem učinit z něj druhotnou surovinu. Opět se však stalo něco jiného. Jeho ruce papír přepečlivě uchopily a pak, ač se tomu vzpíraly všechny závitky páne Vagnerovy šedé kúry mozkové, jej vložily do desek, s nimiž hodlal odcestovat na schůzi.

»Holt se nedá nic dělat,« povzddechl si a aby alespoň doma nenapáchal další nepřístojnosti, raději se již vydal na jednání.

Krátce po zahájení schůze přihlásil se poslanec Vagner nečekaně o slovo.

»Šmankote, co já jim tam budu říkat, vždyť ještě nemám nic aktuálního připraveno!« zděsil se svého jednání a snažil se ruku dát zpátky dolů a raději ji strčit pod lavici, kdyby si náhodou ještě něco usmyslela. Avšak marně!

Již byl vyvolán, a tak mu nezbylo než jít.

»No, však tam v těch deskách mám dost materiálů, a tak jim něco z toho přečtu. Snad si nevšimnou, že už jsem jim to jednou říkal,« utěšoval se v duchu.

Když přistoupil k pultíku, jeho ruce začaly hbitě štrachat mezi texty. Velice rychle vytáhly ten nejaktuálnější. Poslanec Vagner začal číst deklaraci o svobodě rukou. V celé sněmovně bylo ticho, nikdo ani nedutal, neboť z takové nehoráznosti se všem zatajil dech. Na závěr své řeči se poslanec nejistě zeptal: „Je snad někdo pro to, aby se tento bod projednával?“

V sále zavládl nervózní šum a zakrátko se stalo, co nikdo nečekal. Od doby projednávání zvyšování poslaneckých platů se nikdy neshodla opozice s koalicí tak jednomyslně jako nyní. Bylo vidět celý les zdvižených rukou - k nemalému údivu samotných těch, kteří se hlásili.

Předseda sněmovny Miloš Zeman, který také hlasoval pro projednávání Deklarace, si uvědomil trapnost situace a vyvinul pokus zachránit, co se dá.

»Takových chytrých lidí se hlásí,« pomyslel si, »vždyť dokonce i já! Musím vybrat někoho obzvláště hloupého, aby zamezil dalším podobným excesům.«

Potom několikrát hlasitě kopnul do své lavice, aby se mohl ujmout slova.

„Prosím, ať vystoupí pan poslanec Igor Němec a vyjádří svůj názor k celé věci!“

Miloš Zeman se trefil opravdu dobře. Rukám pana Němce zdaleka ještě nedošlo, co se dělo, tím méně pak jeho hlavě. Nicméně poslední dobou se málokdy stávalo, že někdo byl zvědavý na jeho názor, a tak přestože na celou věc ještě žádný názor neměl, šel přece jen k pultíku, pevně doufaje, že ho mezitím něco napadne.

Začal řečnit. Zpočátku sice bylo dost obtížné se v jeho slovech orientovat, bylo však jasné, že to je něco proti Deklaraci. Ruce v tu chvíli byly úplně bezmocné. Ale pak si vzpomněly, že už od dob, kdy žil Homo habilis, je jim dána schopnost uchopovat a zacházet s předměty. Začaly tedy brát věci, které ležely jejich vykořisťovatelům na lavicích a jaly se jimi svorně strefovat do řečníka. Poslanci Němcovi nezbylo než řečníště opustit.

Mezitím se přihlásil o slovo Václav Benda vousatý, kterému došlo, jak by se celá situace dala využít.

„Vážené poslankyně, vážení poslanci, milí hosté,“ začal svou řeč. „Myslím, že nadešla ta pravá chvíle k učinění rozhodného kroku. Nebudu řečnit dlouho a myslím, že to v této chvíli není ani potřeba.“ Následovala řečnická odmlka. Přesněji řečeno, poslanci Bendovi se sesul umělý chrup a on si jej potřeboval upravit.

„Rozhodl jsem se,“ pokračoval, „že založím Českou stranu svobodných rukou - zkratka ČSSR - neboť vidím, že je to velmi aktuální a že mnozí z vás do této strany rádi přestoupíte.“

Bouřlivý několikaminutový potlesk přerušil tok jeho slov.

„Za této situace považuji za nutné, aby byly v co nejbližší době uspořádány nové volby, aby se tak naší straně dostalo patričního postavení a aby nás nikdo nemohl podezírat z neústavnosti. Kdo jste pro ?!“

Zvedl se ještě hustší les rukou nežli po přečtení Deklarace.

„Vidím na vás, že je dnes opravdu významný den. Proto navrhuji,“ opět si urovnal zuby, „abychom pro příště slavili každý rok jeho památku jako Světový svátek svobodných rukou - zkratka SSSR !“

Bouřlivé ovace neznaly mezí. Kdo předpokládal, že po senátních volbách se konečně pohnou stojaté vody politických pŮtek, mohl být nadmíru spokojen.

O čtvrt roku později se konaly nové volby do Poslanecké sněmovny. Jak se dalo předpokládat, ČSSR v nich získala naprostou většinu. Již v prvním týdnu jejího funkčního období byl schválen zákon o možnosti rukou vymanit se z útisku člověkem, a to postupem prosté amputace.

Dne 19. března využilo tuto možnost prvních čtrnáct párů rukou. V prvních chvílích své samostatnosti se všelijak vrtěly či případně propadaly radostnému chvění. Pak však propadly úplně apatii, z níž se během celého dalšího měsíce nedokázaly pozvednout. Chuděry - zřejmě nedokázaly unést po tolika letech útlu a volnosti a svobody ! Je jenom zajímavé, že stejným sklonům podlehl i dalších 121 000 párů, které se zatím nechaly amputovat. Do nového zákona se zřejmě vpletla nějaká díra.

O dalším vývoji osvobozovacího zápasu rukou vás budeme průběžně informovat. □

Jan Prokop, TV Super, 30. dubna 1997 - Praha



Kukuřičný genom je sebrankou příživníků

Již nějaký ten čas je známo, že eukaryontní genomy jsou prolezlé genetickými parazity - transposabilními elementy DNA, které jsou schopny pohybovat se po genomu sem tam, občas se množit a přitom všem bezostyšně využívat replikační aparát hostitelské buňky. Laškovný skok takového elementu a následná integrace do nového místa v genomu nepochybně představuje pro hostitele reálné ohrožení, například v souvislosti s delečními mutacemi. Vzhledem k tomu se mělo za to, že by měl existovat nějaký, nepříliš vysoký, horní limit proměnlivosti těmito vyžírky, který genom může unést. Nyní však byli všichni dokonale zaskočení prací dr. SanMiguela a jeho spolupracovníků, kteří odhalili rozsáhlou masu transposabilních elementů v genomu kukuřice. Úseky mezi jednotlivými kukuřičnými geny, veskrze celý genom jsou podle nich doslova nacpány těmito elementy. Jsou z velké části neporušené, někdy se dokonce nacházejí i jedny uvnitř druhých. Dohromady to představuje nejméně 50% z více než 2 mlrd. bází, které utvářejí genom kukuřice. Převládajícím typem transposabilních elementů kukuřice jsou retroelementy, tedy krátké úseky DNA replikované skrze RNA-intermediát reverzní transkripcí. Kukuřičné retroelementy nejčastěji patří do jedné ze dvou tříd retrovirům podobných retrotransposonů - Ty1/copia nebo Ty3/gypsy. Mnoho sekvencí rostlinných genů dostupných v genových databankách má podobné retrotransposonové inserce, retrotransposony třídy Ty1/copia byly nalezeny u řady druhů napříč říší zelených rostlin. Retrotransposony nepochybně hrají významnou roli v utváření rostlinných genomů. Do jaké míry jsou v rostlinných genomech pouhými parazity zůstává dosud otázkou. □

Science 274:737-738, 765-767

Přčh

O rudistech

Letos se v Marseilles konala 4. mezinárodní konference rudistologů, tedy expertů zabývajících se rudisty - bizarní skupinou

vymřelých mořských měkkýšů. Tato akce přinesla řadu nových pohledů na rudisty samotné i na mořské ekosystémy, v jejichž struktuře hráli rudisti důležitou úlohu. Rudisti, takto populárně pojmenovaní příslušníci nadčeledi *Hippuritacea* (pochází to z latiny: rudis - drsný, hrubý), opustili obvyklou mlží podobu a vytvářeli roztodivné kónické, soudkovité, vývrtkovité, obloukovité či hvězdicovité spodní lastury zakryté čepičkou z horní lastury, kterou přidržoval systém zubů. Některé druhy byly malé a křehké, jiné naopak masivní, jako třeba více než dvoumetrový *Titanosarcolites* z Karibiku. Byli současníky velkých dinosaurů, objevili se v pozdní juře před nějakými 155 milióny let a z tohoto světa odešli na konci křídly před 65 milióny let. Rudisti jsou odpovědní za extrémní produkci křídových vápenců v křídě, byli to totiž zdatní konstruktéři podmořských útesů. Dříve se uvažovalo o tom, že je na onom obávaném konci křídly vykompetovali koráli, kteří následně opanovali mořské pláně. Dnes se zdá, že mezi rudisty a korály spíše existovaly výrazně rozdílné ekologické nároky, než zoufalá kompetice o stejné zdroje. Problematická je dosud možná přítomnost endosymbiotických řas v rudistech, přičemž současné organismy stavící útesy endosymbionty převážně mají. Předpokládá se, že alespoň velcí rudisté endosymbionty měli, v tom směru lze hledat třeba specializované tkáně obsahující symbionty, známé u recentních organismů, nebo měřit růstové rychlosti křídových útesů. Rudisti s přírůstkem 50 mm ročně, což představuje 20 kg útesu na m² a rok, se zcela v klidu vyrovnají dnešním korálům přetékajícím endosymbionty. Zahalen otázníky zůstává i poslední čin rudistů, totiž jejich odchod ze scény. Během své evoluce prožili několikero drsných extinkcí (před 117 mil. lety nebo před 94 mil. lety), ze kterých se vždy pohotově vzpamatovali. Na konci křídly náhle vymírají navždy, jen pár miliónů let po dosažení své vůbec největší druhové diversity. □

Nature 383: 669-670

Přčh

Opalování u kladivounů

Vysoká intenzita UV záření je pro organismy nepochybně většinou zhoubná. Proti této zhoubě mohou poskytnout ochranu třeba pokožkové pigmenty, jako je melanin. Manželé Loweovi z Havajské univerzity prostřednictvím série důvtipných experimentů zjistili, že obsah melaninu v pokožce mladých kladivounů stoupá přímo úměrně s rostoucí intenzitou slunečního záření, tedy řečeno jinými slovy, že se opalují. Opalování bylo dosud známo jen u některých terestrických savců, u vodních obratlovců by jej nikdo nečekal. Pokud jde o melanin, v pokožce ho má řada vodních tvorů, ale podle převládajících názorů je udržován v neměnné koncentraci a podle potřeby rychle mobilizován za účelem přebarvení maskovacího nátěru nebo pro vyjádření behaviorální potřeby. Opalování by se kladivounátkům mohlo hodit, když opouštějí kalná dna mělkých příbřežních zátočin a vstupují do průzračných hlubinných vod, kde prožijí zbytek života. Žraločí mechanismus ochrany před UV zářením a role melaninu v něm by mohli být elegantně využity v lékařském výzkumu, neboť žraloky kupodivu nesouží melanomomy a dermální karcinomy. □

Nature 383: 677.

Plčh

Nový kambriický strunatec nalezen v Číně

Vztahy mezi jednotlivými deuterostomálními liniemi a nejranější evoluce strunatců jsou stále předmětem intenzivního bádání. V současnosti však značný pohyb v této záležitosti způsobený poznatky molekulární fylogenetiky a molekulární vývojové biologie není příliš doprovázen novými, významnými paleontologickými nálezy. Střední a spodní kambrium je fosilní zbytky dost skoupé. Předpokládaný strunatec *Emmonsaspis* se ukázal jako omyl a fosfatické sklerity hadimopanellidů, dříve někdy považované za obratlovců, se jeví být odvozenými od kutikuly červovitých zvířat blízkých skupině *Cephalorhyncha*. Jiný, silně fragmentární materiál, považovaný za zbytky šupin, je celkově dost pochybný. Prastarým

kambriickým obratlovcem pak v podstatě zůstávala jen proslulá burgess-shaleská *Pikaia gracilens*. Pánové Shu, Zhang a Conway Morris nedávno publikovali nález jednoho kusu dalšího strunatce ze spodního kambria. Objev dostal jméno *Cathaymyrus diadexus*, je podobný zmíněné *Pikaie*, ale předbílá jí zhruba o 10 miliónů let. Nálezci asi používají účinné talismany pro štěstí, jde o jeden jediný nález ve více než 10 000 fosilních zbytcích vykopaných z 535 mil. let staré chengjiangské fauny. Druhé jméno *diadexus* pochází z řečtiny, znamená něco jako předzvěst, posel velké přízně osudu, což vyjadřuje naději autorů v další úspěchy. □

Nature 384: 115, 157-158.

Plčh

Staré dobré trávy se blýská na lepší časy

V prvním lednovém týdnu, v neslýcha-ném pohnutí a veliké vřavě, voliči států Kalifornie a Arizona schválili zákony umožňující lékařské využití marihuany, v případě Arizony i dalších proscribovaných sloučenin, jako je LSD nebo heroin. Klinický výzkum použitelnosti drog v souvislosti s bolestmi, nevolností či nechutenstvím, které doprovázejí rakovinná onemocnění, AIDS či jiné choroby, byl v minulosti omezován, jednoznačně z politických důvodů. Odpůrci schvalovaných změn v legislativě poukazovali na nedostatky vědeckých podkladů pro terapeutické využití drog. Příznivci používání drog v lékařské praxi ve vtípně vedené kampani s úsměvem přitakali a otázali se, jak by tyto podklady mohly existovat ve stínu tvrdé ruky protidrogové politiky. Volba těchto dvou odvážných politických subjektů je nepochybnou výzvou vládě Spojených států, aby překonala svojí bytostnou nevraživost ke studiu tohoto způsobu užití drog a naopak takové práce podporovala. Dr. Abrams, vedoucí pracovník programu AIDS na kalifornské univerzitě se nechal slyšet, že téma výzkumu pozitivních účinků marihuany bylo natolik odporné vládním agenturám, že již měl v úmyslu svůj projekt koncipovat jako výzkum toxicity. Teď však podle jeho slov došlo k totálnímu přemetu v postoji vládních úřadů a politici nyní mohou hájit zájmy vědců. Pokud jde o blahodárné účinky konopí,

badatelé koncernu Daimler-Benz zjistili, že konopné vlákno může být směle užito namísto skleněných vláken jako významná přísada do plastických komponent automobilů. Současná německá vládní legislativa umožňuje pěstování konopí pro potřeby průmyslu. Plastikové hmoty s konopnými vlákny jsou ve všech směrech lepší než jejich předchůdci, a tak lze zřejmě v Německu očekávat rozmach konopných lánů, nejen v zastrčených osadách nesmělých rockerů. Když vezmeme v úvahu potenciální využití marihuany v takovém papírenském nebo textilním průmyslu, možná budeme tuto pohlednou dvoudomou rostlinu vidat častěji. Nature 384: 95. □

Plčh

Nedobře je těm, na něž spadá břímě správy peněz

aneb sebevražda zodpovědného

Šéf ruského výzkumného ústavu fyzikálního - Vladimir Nechai - psychicky neunesl situaci, do které se jeho ústav dostal a raději vše dobrovolně ukončil. Stalo se tak poté, co se finanční potíže ústavu vyhrtily natolik, že mu byly zrušeny veškeré bankovní účty. Je sice pravda, že ústav nebyl už několik měsíců schopný platit ani za elektrinu, ale pozůstalí vědci tvrdí, že by se vše bylo zase v dobré obrátilo. Vzdali se výzkumu jaderných zbraní a vrhli se s novou vervou na umělá srdce a kontaktní čočky. Nicméně jejich šéfovi už ani sebelepší umělé srdce nepomůže. Jeho čin si můžeme vykládat také tak, že se jen snažil plnit pokyn Moskvy, který zněl - počet pracovníků ústavu zredukovat na polovinu. □

Nature 384: 10

Danuše

Potupný konec kambrijské exploze

Tradiční pohled na původ mnohobuněčných živočichů praví, že se hlučně a náhle objevili během vendianu, tedy nějakých 565 miliónů let tomu nazad, během konce proterozoika a příchodu kambria v geologickém záznamu. Během pouhých 20 miliónů let povstaly všechny hlavní vývojové linie, tedy živočišné kmény, jejichž zástupci již byli rozrůzněni do všemožných ekologických typů. Nesmělé studie, které začátkem osmdesátých let

srovnávaly globinové proteiny u hlavních skupin živočichů, sice naznačovaly mnohem časnější původ živočichů (před asi tak 900 až 1000 milióny let), ale nikdo je nebral příliš vážně. Recentní studie dr. Wraye a jeho spolupracovníků ze státní newyorské univerzity zjišťuje ještě o něco časnější původ a prvotní kladogenezi jednotlivých živočišných kmenů, a to před 1000 až 1200 milióny let. Výsledky této práce vyplynuly z analýzy nukleotidových sekvencí sedmi genů (šesté podjednotky ATPázy, cytochromu c, cytochrom c oxidázy I, cytochrom c oxidázy II, α a β hemoglobinu, první podjednotky NADH dehydrogenázy a 18S ribozomální RNA). Spolehlivost celého použitého postupu závisela na přesnosti kalibrace odvozovaných závislostí a na konstantní rychlosti substituce nukleotidů v jednotlivých genech, tedy na přesnosti molekulárních hodin. Zejména druhý předpoklad se ukázal poněkud problematický, vzhledem k tomu, že se molekulární hodinky během intenzivní radiace zřejmě předbílají. Samotná možnost vzniku mnohobuněčných živočichů mezi 700 až 900 mil. let př. n. l. ve světle geologických a geochemických souvislostí nevypadá nijak divoce. Změny v tektonickém režimu v oněch pohnutých dobách byly totiž v přímém vztahu s obsahem kyslíku v tehdejší atmosféře, který utěšeně stoupal. Ve zpětné vazbě pak vzrůstala i primární produkce ekosystémů. Nakonec zřejmě nastaly podmínky příhodné pro syntézu kolagenu a otevřela se možnost přechodu na nové potravní strategie. Proč se však dosud tvrdošjně nenalézají fosilní zvířata v prevendijských vrstvách? Nejspíš je za to odpovědná jejich pomíjivost a nenápadné tělesné rozměry. V současnosti máme v rukou jenom údajné stopy v bahně, jinak neexistuje ani žádný doklad předpokládané herbivorie na řadě nalezených zbytků řas. Třeba jenom tak plavali nebo se vrtali v mořských dnech. Stejně si však nemůžeme být příliš jisti, že by nám případné nálezy prastarých zvířat něco závažného sdělily. Morfologické rysy charakterizující moderní zvířecí tělní plány mohly s klidem evolvovat dost dlouho po divergenci molekulárních sekvencí jejich nositelů. Dokladem toho, jak se všechny významné počátky odsouvají stále

dál a dál do minulosti je i objev kolektivu dr. Mojzise, kteří našli neobyčejné uhlíkaté inkluze v západogrónském apatitu. Poměr jednotlivých isotopů uhlíku v těchto hrudkách lze vysvětlit buď dosud neznámým selektivním abiotickým procesem nebo životem. Grónský apatit je starý 3 850 000 000 let. Je to o 350 miliónů let víc, než mají dosud známé stopy života na Zemi a navíc na téhle planetě už nejsou o mnoho starší horniny známy. Pokud jde o náhlý vznik rozmanitých linií mnohobuněčných tvorů na hranici vendian - kambrium, vše nasvědčuje tomu, že si tatíček Darwin může kambrickou explozi z kapitoly Problémy naší teorie s přehledem škrtnout. Science 274: 525-526, 568-573 a Nature 384: 21-22, 55-59. □

Přčh

Jmenuje se....

vlastním jménem „buckminsterfulleren“, věk 11 let, vzhled sférický, počet atomů uhlíku 60. Pravda trochu netradiční název je odvozen od jména amerického architekta Buckminstera Fullera, jehož stavby vynikají nezvyklými tvary podobnými molekule, o které bude právě řeč. Jinými slovy

představuje se vám horký objev oceněný letos Nobelovou cenou za chemii. Jedná se o sférickou molekulu uhlíku C_{60} , která vzhledem připomíná úplně obyčejný „kopačák“. Až donedávna byly známy jen dvě přirozeně se vyskytující krystalické struktury uhlíku - grafit a diamant. Mezi vědci tedy panoval názor, že o uhlíku už ví všechno. Začátkem 80. let si sice několik vědců všimlo, že uhlík za speciálních podmínek tvoří shluky tvořené 60-ti atomy, ale nevěnovali tomu náležitou pozornost. Až v polovině 80.let byla tato podivnost odhalena skupinou vědců zabývajících se chováním grafitu působením laseru v prostředí inertního plynu. Zanedlouho se zjistilo, že to rozhodně není žádná popelka, ale až příliš vyzývavá kráska s vynikajícími elektrickými, optickými a magnetickými vlastnostmi. Naskytá se pro ni velmi široké spektrum využití - od skenovacích mikroskopů až po supervodiče. Navíc se zdá, že by se díky jejím určitým optickým vlastnostem mohly vysvětlit i některé nejasnosti v astronomických spektrech. □

Nature,383,561.

Syslík

S botaniky do teplých krajů aneb za přírodními krásami západního mediteránu (1. část)

Asi většině z vás neuniklo, že během dubna probíhaly horečné přípravy na jakousi velkou exkurzi do Španělska. A vám, kteří jste snad nezaregistrovali a nebo jste tu ještě vůbec nebyli, krátce připomenou a nastíním. Protože jednou ze základních potřeb terénního biologa je potřeba poznávat cizí kraje, možnost srovnávání a vlastní zkušenosti, zrodila se na podzim minulého roku v debatě botanického šéfstva myšlenka uskutečnit velkou exkurzi někam do tepla. Při licitaci o tom, která oblast je momentálně ze všech hledisek nejlepší a nejpřijatelnější, zvítězila varianta španělská. A to hned z několika důvodů. Jeden z hlavních šéfů (RNDr. Hrouda řečený Dadouš) území již navštívil, a tudíž znal vegetaci i květenu bezmála jako své boty, dále zvolená oblast slibovala zhlédnutí prakticky všech vegetačních jednotek, které si můžeme v mediteránu jen představit, a když odhlédneme od botaniky, Španělsko samozřejmě patří ke kulturním klenotům. Tak tedy bylo rozhodnuto kam.

Dále bylo nutné zjistit s kým a za kolik. Nezklamala osvědčená cestovka přírodovědných šilenců - CK Pepa (asi ji řada z vás zná) a protože se podařilo druhému z hlavních šéfů (RNDr. Prachovi řečenému Eros) zajistit dosti významnou finanční pomoc fakulty (budiž všem, kteří se přimluvíli a schválili ji, vysloven veliký dík), celková částka byla v porovnání se slibovaným dobrodružstvím dostatečně malá a snad i pro studenty dostupná. A tak tedy jsme si sbalili fídlátka a 19. dubna k večeru vyrazili. Vedení doplňoval šéf třetí (RNDr. Lepš řečený Šuspa) a osazenstvo se skládalo z větší části ze studentů naší fakulty, z menší části ze studentů sprátené pražské fakulty a celou sestavu doplňovali někteří vážení a významní hosté (například většině alespoň částečných botaniků, či invazologů známý RNDr. P. Pyšek).

První ráno po probdění noci v trāsoucím se autobusu jsme se podívovali krajině švýcarské. Nejprve to bylo jen za rychlé jízdy, ale později již na vlastní kůži. Nutnou osmihodinovou zastávku pro řidiče totiž většina z nás strávila příjemným ospalým lenošením mezi kvetoucími barvínkou, árony a lezoucími klíšťaty ve všeobecně časně jarní přírodě při hranicích s Francií.

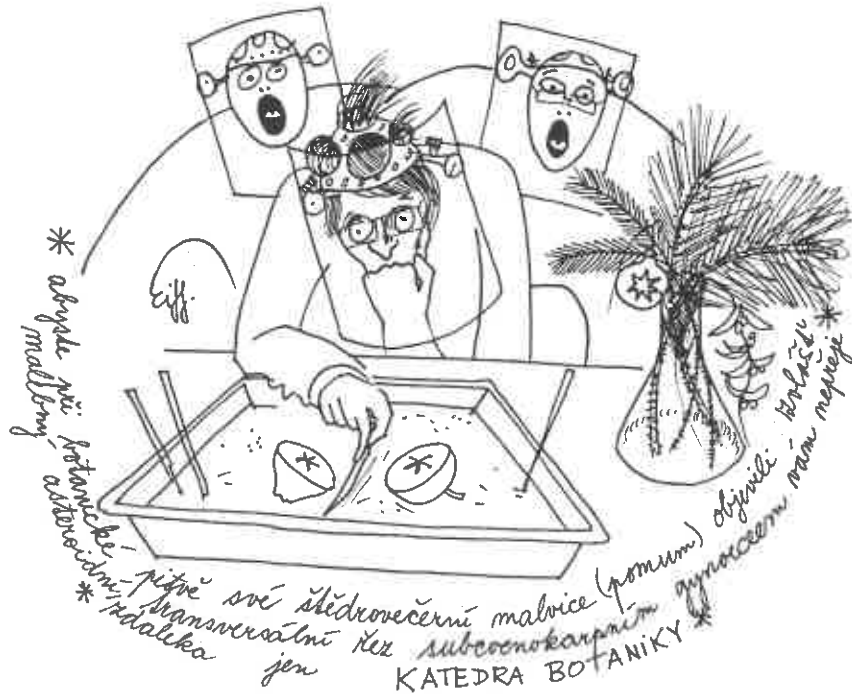
Další den však již všechno vypuklo naostro. První seznámení s mediteránem se konalo na významném slepencovém útvaru Montserrat u stejnojmenného známého kláštera severně od Barcelony. Ti, kteří neobdivovali klášter (samozřejmě s ohromnými a nepřijemnými davy turistů) mohli v klidu poznávat složení místního relativně vysokého typu macchii. Ty vypadají jako různě hustý a většinou hodně pichlavý porost křoví z různých systematických skupin a představují náhradní společenstvo po přirozeném tvrdolistém (neopadavém) lese s *Quercus ilex* (dub cesminolistý), který kdysi dávno snad pokrýval větší část oblasti kolem Středozevního moře, a v důsledku činnosti člověka (především pastvy) byl víceméně zlikvidován, nebo alespoň silně narušen. Pro nejžhavější zájemce uvádím pár latinských jmen na ilustraci (bohužel vymýšlet česká asi nemá smysl) a ostatní, aby nebyli odrazeni, prosím, aby příslušné partie přeskočili. Tak tedy jednu z dominant tvořila nádherně kvetoucí *Erica arborea*, další *Arbutus unedo* (obě *Ericaceae*), moc zajímavé byly křovité mrkve s celistvými listy *Bupleurum fruticosum* a *B. spinosum*, všudypřítomný nízký tymián (*Thymus vulgaris*), pnoucí se liány (*Smilax aspera*) a velké množství různých krásných květin, které se ztrácely mezi trny nepřeborného množství žlutých mrch z čeledi *Fabaceae*. Pořád to všechno byla ale příprava.

Až teprve třetí den jsme dorazili na skutečné místo určení - slaniska a písčité či skalnaté polopouště v širším okolí města Almeria na JJV Španělska. Nejlepší zážitek jsme prožili hned na úplném začátku - totiž bouřku na nejsušším místě u mysu Cabo de Gata, kde ve vegetační sezóně vůbec nikdy neprší (až na určité trapné výjimky). Než jsme se ale

DR. SIMPSON AND CHLOROFORM



Professor Simpson experiments with chloroform



skutečně probudili, bouřka se přehnal a my jsme mohli být jen vědci, že písek drží aspoň trochu pohromadě při zemi a nevznáší se v oblacích mezi námi. A jak taková slaniska vypadala? Dosti silně rozvolněné porosty nízkých bylin a trav. Samozřejmě dosti silně zastoupení měla charakteristická čeleď těchto biotopů - Chenopodiaceae (především rod *Arthrocnemum*), dalším moc zajímavým a pichlavým sukulentem byla příbuzná naší invazní kustovnice - *Lycium intricatum*. Ovšem asi naprosto všechna botanická srdce si musí získat nádherný, neuvěřitelně vypadající parazit *Cynomorium coccineum* z jinak převážně tropické čeledi *Balanophoraceae*. Vypadá totiž hodně zhruba jako „vykvetlá“ hadovka smrdutá, barvu má asi takovou jako maso u řezníka a parazituje právě na zmíněných *Chenopodiaceae*. Kdo byste se nespokojil s mým neumělým popisem, můžete tento skvost vidět v našich rozsáhlých a vyhlášených sbírkách. Ovšem pouze v omezeném množství, protože ty hrozný zvířata pronásledují nebohé rostlinky na každém kroku, a tak během cesty domů nám milého parazita zevnitř vyžraly nějaké podezřelé larvy (asi od *Dipter*).

Velice příjemně nám utíkalo dopoledne a vůbec jsme netušili, že pochod, který nás čeká na místo základního tábora, bude ještě minimálně dvacetikilometrový a pro mnohé se téměř stane cestou poslední. Nicméně nakonec do vysněného kempu v San José dorazili všichni a ti, kteří byli schopni sledovat celou cestu krásy kolem sebe, byli nadšeni úchvatnými pohledy na Středozemní moře, nádherným skalnatým pobřežím a především vegetací na skalnatých svazích, které jsme říkali palmeto. Dominujícím druhem totiž byla nízká palma *Chamaerops humilis* (žumara nízká), jediný původní zástupce palm v Evropě.

Doprovodnými druhy byly různé více či méně vonící *Lamiaceae* (*Phlomis*, *Teucrium*, *Lavandula*), prakticky neurčitelné *Fabaceae*, moc zajímavé *Asteraceae* (např. rod *Launea*, který má velice pěknou architekturu větviček) a některé významné trávy (např. *Stipa tenacissima*).

Další navštívená lokalita se dosti vymykala z celkového rázu krajiny kolem Almerie, protože tam byla dosti neuvěřitelná věc - voda. A to dokonce v podobě malého jezírka, ve kterém plavaly želvy. Kromě toho to byla velice zajímavá odbočka geologická s moc krásnými krystaly sádrovců. Co se týká vegetace, ta byla bujnější vlastně jen v bezprostřední blízkosti potůčku vytékajícího z jezírka a především dominoval známý středomořský „rákos“ - *Arundo donax*. Podařilo se nám tu dokonce nalézt dvě další parazitické rostliny - ohromnou žlutě kvetoucí zárazu *Cistanche phelypaea* (*Orobanchaceae*) a maličký *Cytinus hypocistis* opět z víceméně tropické čeledi *Rafflesiaceae*. A abyste si nemysleli, že jsme opominuli aplikovanou botaniku, byly tam výborné mandle, které jsme trhali přímo ze stromu a nádherné granátové jablko. To bohužel teprve kvetlo - ale zato moc krásně a fronta na jeho vyfocení se jistě podobala frontám na banány či ananasy v nedávno minulých dobách.

Vrcholem teplomilné a suchomilné části naší exkurze byla návštěva oblasti v okolí tzv. Mini Hollywoodu. Jak již jméno napovídá, území je velice monumentální a láká i normální smrteelníky například k natáčení filmů o Divokém Západě. Ono to přece jenom v Evropě vyjde o moc laciněji než v Arizoně a dojem je úplně stejný. Vegetačně se již skutečně jedná o dosti spíše ozeleněné polopouště s tak nádhernými kytkami jako *Limonium insigne* (veliká růžově kvetoucí košťata), či *Scabiosa stellata* (hlaváč s perfektním límečkem na plodech vzniklým z přeměněného kalicha). Podařilo se nám dokonce nalézt i nějakého sukulentního zástupce z čeledi *Asclepiadaceae*, což už ukazuje velice blízké vztahy k flóře Afriky.

A tak jsme opustili teplo u moře a jali se stoupat do závratných a chladných výšek na jižním úbočí Sierry Nevady, nejvyššího pohoří ve Španělsku, které dosahuje téměř 3500 m n. m. Cesta byla skutečně úchvatná. Neopakovatelné pohledy do hlubokých údolí i na vzdálené vrcholky, střídající se různé vysoké macchie s nepřeborným množstvím nádherných květů. Jak jsme stoupali výš, začaly se objevovat i stromy a rozvolněné lesíky, a to především s *Quercus ilex*, dále pak s jedlým kaštanem (*Castanea sativa*) a s borovicí s ohromnými šiškami (*Pinus pinaster*). Že Sierra Nevada nejsou žádné pahorky, ale pořádné hory, jsme pochopili zvláště ráno, když jsme otloukali led z vrchní vrstvy stanů. A abych taky jmenoval aspoň jednu hezkou kytku, tak třeba *Sarcocapnos enneaphylla*, která patří do čeledi *Fumariaceae*, má stejně nádherné květy jako naše dymnivky a roste ve štěrbinách skal.



Milan

Vážení čtenáři,

již v minulém čísle se počalo odvíjet klubko příběhů Bláznova světa, který Vám poodhalil roušku tajemství, jimiž je opředen. Dnes bych rád navázal na minulé vyprávění Příběhem Tří Věží. O jedné z nich se objevila zmínka právě v předešlé Šklibě. Poslyšte tedy tento příběh . . .

Zpráva o Třech Věžích

I.

*Slyšte ten příběh z dávných věků, 6
pohleďte na Kořeny Světa, 10
do hloubi času, 13
kde v šepot se mísí stovky hlasů, 20
kde život bují, mezi kamením vzkytá, 26
tam, kam až sahá sláva reků. 32*

II.

*Tehdy, když Svět byl ještě mlád, 38
v těch dobách hojnosti, 42
v hloubi času, 45
tehdy ze slunečního jasu, 49
z temnoty a krutosti, 53
vystavěn byl Trojúhelník, aby Světu vládl. 59*

III.

*Tři jsou Věže Magie nejvyšší, 64
tři jsou jejich obrazy, 68
mezi nimi Daar na obratníku leží 74
a je středem Trojúhelníku těch Věží. 80
A tři jsou věží obrazy 85
a tři jsou Věže Magie nejvyšší. 91*

IV.

*Ponejprv Svět dobrý byl 95
a první z Věží je bílá, 101
stavěna byla z kamene, v Lorienu krásném, 108
by stála na půdě Bohů, v Lorienu jasném. 116
Pokolení Elfů ji postavila, 120
ještě když Svět dobrý byl. 125*

V.

*Však přišel Krwell, první z démonů 131
a Zlatý Drak s ním soupeřil, 136
mocnou zbraň si vykoval 140
a Krwella do jámy pochoval. 144
Však Temný pán Věž vytvořil, 149
černou jak srdce prvního z démonů. 155*



VI.

*Tím splněn byl předpoklad 159
dvou sil, jež Světu vládnou. 164
Jak bílá Věž v zlatém Lorienu stojí, 171
tak černá na Štitovém ostrově Krwellovi rány hojí. 179
Však chyběl soudce s rukou pádnou, 185
přec každý zápor má svůj klad. 191*

VII.

*Proto byla vztyčena třetí Věž, 196
mocná věž rovnováhy, 199
jež jest barvou rudá, 203
jak půda, co na železo není chudá. 210
Ta v zemi Lothur jest, v zemi vláhy, 218
by říkala, co pravda a co lež. 225*

(povšimněte si prosím struktury zpěvu, jež jest psán tzv. Dorenským symetrickým veršem, jehož stavba v sobě sdružuje několik magických čísel Menelgilu - 225 slov, 7 částí apod.)



Další fantasy povídka má své kořeny rovněž v Bláznově světě.

Příběh Caram-en-Metis

Již od pradávna žije v hustých lesích Středozeemě národ lesních elfů - Tawarwaith. V nitru hvozdů mají svá města na talanech v korunách stromů . . .

Les se probouzel do krásného jitra. Zářivý kotouč Galfaru se vyhoupl na nebesa a ukončil vládu noci. Ani jeho paprsky však nedokázaly proniknout stromovou klenbou. Proto zůstávalo v lese jen zelenavé šero prosycené vůní pryskyřic. Jen praskot ohňů, vzletné tóny harfíček a trylky fléten mísící se se zpěvem, prozrazovaly přítomnost lesního lidu. Na podlážkách - talanech - vysoko v korunách stromů stálo elfí město, podpírané kmeny staletých velikánů. I dole pod zelenou klenbou listoví stálo několik prostých domků ze dřeva. Tak vypadalo Caram-en-Metis, Metisino město zasvěcené bohyni proměn.

Tawarwaith věřili, že podstatou Světa je Proměna - vznik a zánik jsou pouze jejími projevy stejně jako cokoli jiného. Ačkoli měli lesní elfové ještě pět dalších bohů, Metis se těšila bezmezné úctě a ostatní bohové upadali v zapomnění a dnes jen jména připomínají jejich památku. To, že se na ně zapomnělo, prý vyvolalo jejich hněv a přineslo městu zkázu.

Caram-en-Metis bylo centrem říše Tawarwaith. Zde sídlil Mluvěcí - nejvyšší z Tawarwaith - a zde ve skále nedaleko města byl vytesán majestátní chrám bohyně Metis z bílého mramoru. Blyštel se v paprscích slunce, ostře kontrastuje se zelení lesa. V něm elfové uchovávali a zářivě sřežili Metismírě - bájný drahokam proměn vzniklý ze slz bohyně Metis. Jeho nesmírnou moc nepoznal žádný ze smrtelníků, neboť Proměna je pouze odleskem jeho skutečné moci.

Zazněl velký gong u chrámového schodiště. Shon ve městě utichl a za doprovodu bubínků a flétníček vcházeli elfové do chrámu. Byl čas ranní modlitby. Jako poslední vešel do chrámu Mluvěcí oděn v zlaté roucho. Na jeho pravé ruce se blýskal Vládnoucí prsten - odznak moci. Mluvěcí poklekl před oltářem. Poklonil se. Znovu zazněl gong. Zpěvavý hlas velekněze započal modlitbu.

Nikdo netušil, že se Hvozdem zelených listů, jež elfové nazývali Eryn Lasgalen, blíží od severu armády bojovných krollů. „A procitne záře a přijde Světlo, prozáří Temnotu a nové věci povstanou!“ zakončoval velekněz svůj zpěv, když tu ho přerušil varovný roh. Metismírě blýskl oslnivým světlem a před vyděšenými lesními elfy se rozvinul mlhavý obraz. „To jsou přece krollové, severští zabíjáci!“ vykřikl kdosi z davu. Mezi elfy vypukl zmatek. Mlhavý obraz se rozplynul závanem větru, který pronikl otevřenými dveřmi chrámu. Opět zazněly rohy. Jejich volání bylo silnější, naléhavější. „Do zbraně, rychle, rychle!“ zaznívaly výkřiky. Přízemní domky již byly v plamenech. V zeleném šeru se mihaly hrozivé stíny. Elfý tento útok zaskočil nepřipravené. Boj by předem rozhodnut. Elfové však houževnatě vytrvávali v boji a bránili své město. Spršky šípů zasypávaly krollly. Bylo však již pozdě. Hrstka elfích lučištníků se shromáždila na palouku před chrámem. Do poslední chvíle vytrvali. Země se barvila krví padlých a zraněných.

Bitevní vřava ztichla a lesem se nesl vítězný ryk krollů, kteří započali s pleněním zbytku města. Několik se jich rozběhlo ke chrámu. Z jeho otevřených dveří vystoupilo pět kněží spolu s veleknězem. Krollové se zarazili. Velekněz promluvil roztřeseným hlasem: „Vaše nečisté duše nesmí svou přítomností znesvětit Metisin chrám. Zmizte, než vás zasáhne hněv bohů!“ „Mlč, elfe!“ vykřikl krollský válečník, zřejmě náčelník kmene, a jediným úderem kyje rozbil elfovi hlavu. „Ó bohové, ó Metis, kéž tito zplodenci zla nikdy nepřekročí práh chrámu!“ vyřkl svou prosbu jeden z kněží. Uzavřel chrámové dveře a ze záhybů pláště vytáhl rituální dýku. Ostatní ho následovali. „Vyslyš nás, Metis!“ zvolali sborově. Krollové ohromeni hleděli, jak se kněží bezvládně sesuli k zemi. Schodiště z bílého mramoru se zbrotilo krví. Plenitelé se strachem odstoupili zpátky. Pouze náčelník sebral dost odvahy a vystoupil po schodišti překračujíc tělo velekněze. Otevřel dveře chrámu. Z jeho nitra vyšlehl zelenomodrý paprsek a zasáhl náčelníkovu hrud'. Ten se s desivým výkřikem zhroutl ve schodiště. Byl mrtev. Přihlízející bojovníci oslepeni září a vyděšení nenadálým sledem událostí přehli do nitra lesa. Jejich elfí zajatci zemřeli v otroctví vyčerpáním a žalem. Jen dávný zpěv je připomínkou těchto dob a časů Caram-en-Metis. . .

Pád Caram-en-Metis

Ráno slunce vzešlo
a mlžný opar se zvedl,
po paloučku několik laněk přešlo
a krocour přede dveřmi tiše předl.
Umklklo sýčeků houkání,
les ožil zpěvem ptáků,
potůček zurčel pod strání
a vítr odváł cary mračky.
Slunce vzešlo a zemi pohladilo,
zlaté paprsky rozehrály,
co v noci se ochladilo
a bytosti v lesích pookřály.

Tam na talanech,
tam v stínu korun stromů
ruch vzešel z elfích domů.
A tóny harf a slova písní
zněly z domků,
co pod stromy se tísní.
Tam zněly trylky fléten, hláhoř zvonků.
To se elfí město budilo,
co spát šlo, když se zšeřilo.

Caram-en-Metis - město Metisino.

Tu zazněl z chrámu zvon
a náhle utichl všecken shon,
když elfové vstoupili do chrámu.

Caram-en-Metis - město Metisino.

Tenhle příběh je obrazem časů dávných,
však přišel konec časů slavných.

Caram-en-Metis - město Metisino.

To černá hrůza ze severu
přihnala se a plenila.
Tohle je pravda, na mou věru,
vražдила tam a loupila.
V prach obrátilo se město krásné
a kněží stáli u chrámu Metis, bohyně
proměn,
když viděli, jak sláva města hasne,
zemřeli pro jeho spásu.
Chrámové schodiště krví se zbrotilo
a nebylo elfů, co tu krutou řež přežilo.
Však chrám zůstal uzamčen mlčenlivou
prosbou kněží.

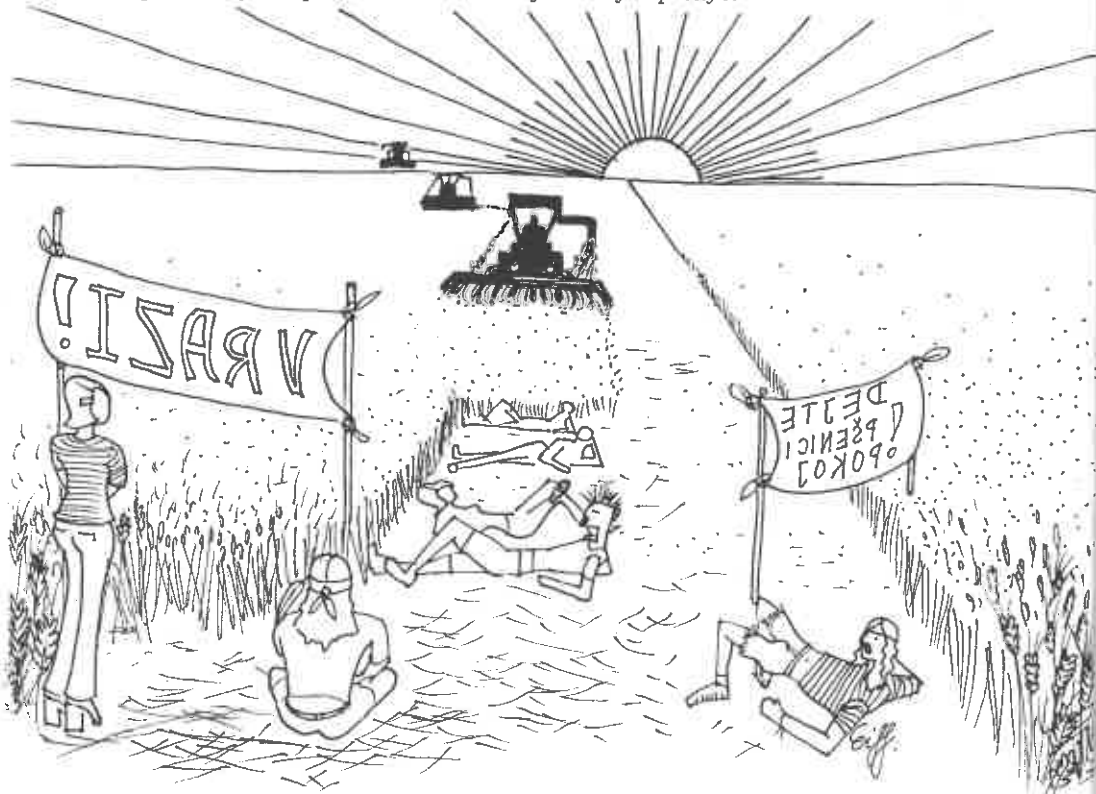
Ó Caram-en-Metis, město čtvera věží.

Mešdor



I rostliny mají svá práva aneb Co je to periodické plenění

Nedávno jsem procházející se po Lanovce (Lannové třídě) spatřil malý stánek s ochutnávkou vegetariánské kuchyně. Okolo žmoulalo několik stařenek chlebičky s rostlinnou pomazánkou (no samozřejmě, vždyť ochutnávka byla zdarma a rostlinná drť nedráždí tolik umělý chrup - pozn. autora). Nápis na transparentu hlásal: I zvířata mají svá práva. Ale nemyslíte si, že i rostliny mají svá práva . . . Jste-li na pochybách, poslyšte tento příběh, o jehož pravdivosti nemůže být žádných pochyb.



Jednou kdesi na kraji lesa . . .

Slunce stálo vysoko na obloze. Člověk s dobrým sluchem mohl zaslechnout zvony z blízkého kostela - bylo poledne. Drobný, mladý, ještě nerozrostlý *Rubus* se koupal v záplavě slunečních paprsků a opaloval si své ještě zelené plody. Vůbec si neuvědomoval, že dlouhé opalování v poledních hodinách může způsobovat rakovinné bujení (no, on se toho zase tak moc bát nemusel, copak jste už viděli *Rubus* s rakovinou - já tedy ne - pozn. autora). Plody zatím krásně červenaly a protože tenhle *Rubus* byl 3., a ne 4. fototyp došlo u něj ke zčernání plodů až mnohem později. Takhle se slunil několik dní, až jeho plody skutečně krásně zčernaly a ráno pokryté kapičkami rosy zářily ve slunečních paprscích jako drahokamy. Jenže tyto drahokamy upoutaly pozornost kolemjdoucí rodinky hladových člověků (lidí - pozn. autora). „Ostružiny, ostružiny,“ povykovaly děti. Odhodily koše plné hub (*Amanita rubescens*, *Lepiota sp.*, *Boletus sp.*, *Cantharellus cibarius* etc.) a obstoupily *Rubus* natahující ruce po jeho černých plodech. „Mami, tati, pojďte sem,“ zvolalo jedno z dětí, „tady jsou ostružiny!“

Dospělci přidali do kroku. *Rubus* už byl nedaleko.

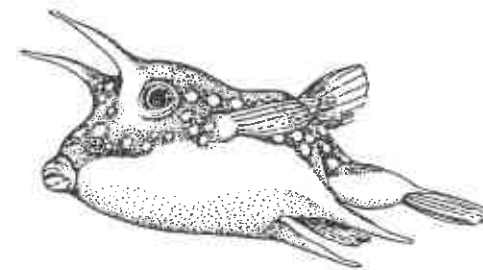
Podruhé kdesi na kraji lesa . . .

Slunce stálo vysoko na obloze. Člověk s dobrým sluchem mohl zaslechnout zvony z blízkého kostela, protože starý kostelník zemřel na otravu vraním okem (*Paris quadrifolia*) a teď mu bil umíráček (ten trouba si myslel, že jsou to borůvky - alespoň tak to tvrdila terčovka bublinatá - *Parmelia* - z blízkého stromu - pozn. autora). O něco starší, avšak stále ještě mladý a nerozrostlý *Rubus* se již tradičně koupal v záplavě slunečních paprsků a opaloval si své ještě zelené plody. Uvědomoval si již riziko rakoviny - řekl mu o něm jeho kamarád starček (*Senecio viscosus*) ještě než uschnul. Plody zase krásně červenaly až nezčernaly, ale zčernaly, protože to byl ostružiník a ne maliník (jak už bylo jednou řečeno - pozn. autora). Jenže zase šla okolo ta rodinka člověků (lidí - pozn. autora) a . . .

Sami vidíte, kam až může vésti lidská chtivost a touha po rostlinné stravě. Není to hrozné? Tedy nevím jak Vy, ale já jdu k McDonaldovi.

A jeden citát na závěr: Kdyby Bůh chtěl mít z lidí herbivory, dal by jim čtyři žaludky.

Nelđor



Podzimní odpoledne

Slunce svítlo a podzimní listí se lesklo v jeho záři. Byl prostě překrásný říjnový den a vysoko nad stromy oprašovali havrani osamělé a posmutnělé mraky. Dole na zemi se pod jedním rozbitým chřlívem v zapadlém koutku klášterní zahrady objímal starý plyšový medvěd s dřevěnou panenkou, které již dávno šaty vybledly v jarních deštích. Točili se spolu v rozvázném kole a s úsměvem ve svých podzimních obličejích pohupovali pažemi do neslyšné tklivé melodie. Trol ve veverčím kožichu se tiše a nehybně opíral o ztrouchnivělý stůl a upřeně se díval na rozčuchanou straku, která mu neustále dolévala silnou pálenku. Slunce si hovělo vysoko mezi mraky a ve vzduchu vonělo podzimní tlení. Občas se nesměle ozval cvrček. Na silném zrezivělém řetězu se mátožně pohupovala přízračná bytost. Ve slunečních paprscích se snadno ztrácela a chvílemi se řetěz skřipavě klímal jenom sám. Mezi kostmi nějaké veliké ryby usychaly poslední kvítky. Všude se válelo spousta překrásných listů a nehybným vzduchem se sem tam protočil splašený vír. Oblohou táhly hejna rozmanitých ptáků daleko, daleko za obzor a havrani je mlčky pozorovali a spouštěli se ve velkých spirálách dolů a pak zas stoupali ke slunci. V zahradě stála mramorová socha omotaná břechtanem a již dlouho se marně snažila osvobodit z jeho zelené náruče. U nohou jí ležel puklý zvon a slunce nehybně stálo. Trol se pomalu svezl pod stůl a převrhl na sebe korbel s pálenkou a straka se na něho divoce zašklebila. Zahradou se batolilo ježčí mládě a medvěd k sobě tiskl panenku a něco jí šeptal. Ze svého zaprášeného kožichu vytáhl kostru malé myšky a opatrně ji panence podal. Usmála se. Do zahrady vběhl zadýchaný zajíc s vytřeštěným výrazem a vykřikl strašlivým hlasem. V tu chvíli všechno strnulo, v zahradě vybuchly plameny, slunce zašlo a začalo sněžit. Malé vločky se sypaly do nenasytných ohnivých jazyků, ve vzduchu syčela pára a po ohořelých zdech stékala voda. Na obloze se rozžihaly hvězdy.

Rabbit



Zas noc nahlíží mi přes rameno

Když rozhrneš tímu
a jediné, co nahmatáš
je chlad vlastní samoty
pak postě polkneš slzy,
beztak dávno vysušené
vlastním zoufalstvím.

A s očima třetšticima ke stropu
přesvědčuješ sám sebe,
že i tma dokáže být laskavá...

A přitom, to jediné,
co vyzýváš a proklínáš zároveň,
je zmrtvýchvstání dne,
kdy konečně se zahališ....

.....do carů své samoty

Evelin

V letní krajině...

Až budete někdy sami, neteskněte po ztraceném štěstí...

Je pozdní odpoledne, slunce se blíží k svému západu.

Jako by tóny píšťal pohladily tento podvečer.

Ptáci poletují, cvrlikají, teď kolem mne přeletěla osamocená včelka. Večer nastává...

Představte si tu nádheru, být zde lodí, parníkem nočním. Chtěl bych tu slavit příchod nového dne. Chtěl bych tu usnouti - v klubičku, jak nevinné dítětko. Poslouchat sladce novou ukolébavku, hledět k západu slunce, pomalu zavírat oči, zavírat, nechat se kolébat příjemně lechtivou září sluníčka, zhluboka nasávat tu vlhodu, vonnou vůni země, rozplývat se při překrásném snu, tiše si dumlat - dum, dum, brum, brum - dum, dum, brum brum...

Ušlechtilé místo. Možná jako by stvořené na snadné zapominání. Jak nebezpečné usnouti Měsíci v tvář... Ten led, jenž uzavírá, uzavírá hladinu vody, uzamyká bránu harmonie, smutně mi chladí má bebínka...

Crush

Před usnutím

Nemohu přeci jen tak klidně spát. A právě proto jsem se rozhodl alespoň trochu psát...
Třeba jen tak, co se mi hlavou honí...

Když noční obloha kapky deště, jak smutný pozůstalý, jak nešťastný milenec, slzy své roní. A noc, zimou protkaná, vkrádá se oknem pootevřeným, studí a husí kůži po těle nahání. Noční orchestr si tichou melodií vyhrává a já sám, jak měsíc v úplňku na nebi tmavém, bezhvězdném, lkám a steskem svým tiše se ponoukám.

Bloudím a brodím se v bezedném řečišti plynoucích vzpomínek, které tak tklivě mne za pačes chytají. Loupí mé svobodné toužení, jak zloděj, co spletl si dům na vyloupení. Jak v horečkách zoufám, snažím se dotknouti prchavého obrazu, jen po dychtivém mém doteku, jak odraz obrazu na hladině se zavlní a ostrost jeho v barevné čmouhy se promění.

Chtěl jsem se nabažit pocitu blízkosti v jeho objetí. Vždy však procitnu v chladivý dech soužení. A klapot pantoflí kroků nočního mámení, mne hořkým a dávivým žalem zavalí...

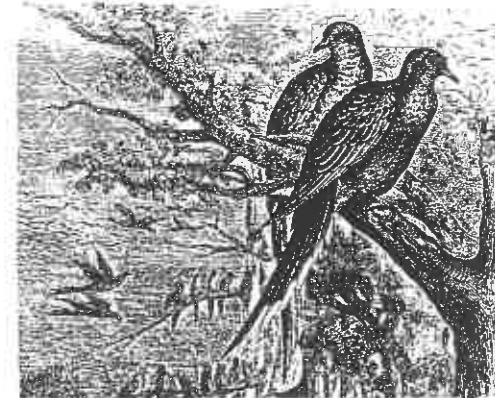
Chtěl jsem ji milovat čistou - jak lilii. Laskat ji slovíčky, sladkým medovím. Hladit jí ramena, ruce a tváře, něžně se dotýkat jejich stehén. Chtěl jsem ji uctívat, jak Bohyni všech perel. Teď zrakem zkaleným hledím tu ve vyhlídku, na záři modravých světél.

Už šedivý dým v cizím tichém pokoji se v mátoživém tanci kroutí. A mé snivé naděje se v bdění náhle hrouť, jak letem vyčerpaný pták, jak vrtkavý domeček z karet sen na zem se snáší.

Vězte, že bédovat nad vylhaným snem se nevyplácí...

Teď chtěl bych jen bouři sledovat, slyšet, jak hrom tou nocí burácí. Blesky, že křižují nad tímto světem, jak poslední poslové omletých hesel. Spřátelit se se smrtí, penízem jediným, zaplatit si poslední atrakci tohoto života a nechat se unášet pleskotem vesel, když Cháron věčně znavený, odráží svou loďku směrem pryč od pozemských světél.

Crush



Procházka

Přemýšlím, přemýšlím, proč zrovna krev má barvu červenou
a proč se věci jmenujou, tak jak jsou.

A proč se lidi taky někdy milují, když se potom lehce ztrácí...

Někdy sny mne zahrnují svou nádherou,

potom z ničeho, opojen jsem štěstím...

Pak ptám se: „Proč život není pouhým zdáním?“

však bláhové by bylo žít se tímto přáním.

Kam vlastně má touha spočívá?

Tápáním věčným má mysl stále oplývá...

Drtič

CONFIDENTIAL

Čtenáři (ani milý, ani drahý, ale líný!)

Takže k tomu, proč si dovoluji Vás takto oslovit. V posledním čísle jsem Vám říkal, že se budete taky trochu muset snažit, aby Šklíba k něčemu vypadala. Jak vidno, setkala se to s nulovou odezvou. Myslíte si, že mám víc času než Vy? Že Vám budu servírovat všechno pod nos a pak přemýšlet, jestli jsem se Vám trefil do noty? Ne! Pěkně se musíte snažit, jestli chcete, aby Šklíba byl Váš časopis. Teď k tomu času. Každý z redakce (až na výjimky), je víc zaneprázdněný než kteříkoli dva z Vás dohromady, takže výmluva „Nemám čas.“ neobstojí.

Tak dost! Myslím, že už jsem Vás vyplísnil více než je zdrávo. Taky by se mohlo stát, že byste Šklíbu zhnuseně odložili a prohlásili něco o líbání jedné části těla.

Schválně, jestli si ještě vzpomenete na nějakou šifru z minulého roku.

3c3e2e1e 1d3b3e5a2c5d 3d3e2c5d 3d1e2e4d3e5a 1a4d2d 5b 1c2d3d1e 5e5b5d3a1e3c.

Já je mám normální, ale ve kterém čísle Šklíby jste si tuto větu mohli přečíst a v jakém článku (autor článku se soutěže z pochopitelných důvodů nezúčastní)?

1/34/15/1 1/24/22/21/53/45/32/51/12/3 4/15/31/35/45/33/4 3/24/23/45/4 1/1 4/15/31/35/45/33/4 2/24/24/32/25/13/4 ?

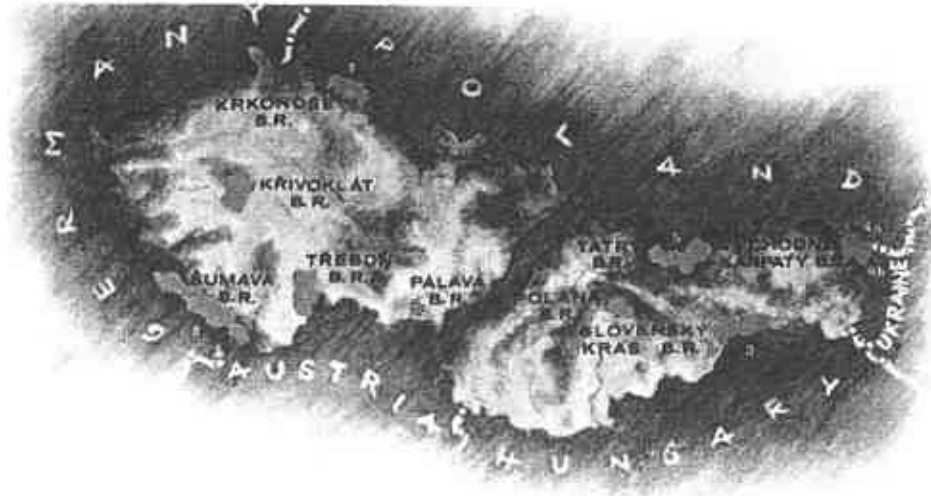
Odpovězte si.

Můžete mi napsat, jak jste dopadli v testu „Jak pozorný jsem čtenář?“.

A to je vše. Je to málo? Tak se snažte, aby toho bylo příště více.

Aspoň Vám sem dám obrázek:

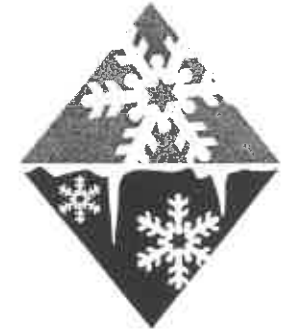
Romír



Aktuálně:

Trocha podzimně - zimní

magické



ETEROTROFJE



čili jak příjemně přežít v přírodě, verze „AD ABSURDUM“

A přišla doba zlá a nelítostná. Tak už si letos příroda moc nezafotosyntezuje. Jak nám rychle a docela jistě ubývá slunečního svitu a chlorofylové zeleně vůkol, takový terénní biolog, zapomenuv v běžném to chvatu svůj skromný žvanec doma (jako obvykle koneckonců), už se „nenapase“ nazeleno.

Ale je-li to člověk přírodní, neváhá ani chvilinku: je podzim/zima (je-li libo, i když ještě ne kalendářně) a tu a tam se nějaké to jedlé sousto dá najít (i pod sněhem), zvláště pak pletiva rostlinného, resp. najde se bezpečně a čím větší mráz, tím mnohá líp.

Takový přírodní člověk nebaží však jen a jenom po ukojení svých fyziologických potřeb. Prostá to konzumace moc by ho jistě neuspokojila, inu spojí příjemné s užitečným (?), resp. příjemné s příjemným neboli zpříjemní si chvilku odpočinku na kvadrát, či nějak podobně, jak chcete... Tak tedy, využije darů to přírody i k povzbuzení vlastního ducha, coby prostředků magických.

Ponořme se tedy s ním do tajů a kouzel, která nám kytky skýtají :

Takový loh, lop čili trn, trní, trpká slíva, slivoň trnka, zkrátka trnky (*Prunus spinosa*)



výtečně chutnají po prvním mrazíku, jen tak ve stavu syrovém. Ale můžete je i nosit nebo si je pověsit nade dveře. Odráží zlo a pohromy, odpuzují zlé demony. Z trnkového dřeva se vyrábějí kouzelné hole všestranného použití.

Stará známá věc - *šípky (Rosa sp.)*: za syrova, na čaj, podle chuti a okamžité nálady. Co se čaje týče, před spaním vyvolává prorocké sny. Růže mají starodávné magické použití, obrovskou sílu, léčebné účinky. Trápí vás nedostatek lásky, psychické síly, štěstí? Noste při sobě náhrdelník z šípku planých růží.



Kdyby ale hledačské vaše štěstí zklamalo, žádná ta vyšší kytky by nebyla na dosah, vy se toulali místy, kde tu a tam objeví se jen mech či lišejník, v této roční době, nepohrdněte ani jimi. *Puklěřka islandská (Cetraria islandica)*



je moc dobrým a především zdravým ochucovadlem čaje (nevěříte-li, zeptejte se někoho z nás, tři jsme ten čaj pili a jsme dosud mezi vámi, živí a bez nápadné zdravotní újmy. Slabší povahy mohou pak odporoučet na využití mechů, tentokrát na opačné straně trávicího traktu, to funguje už od středověku, celkem spolehlivě.

Příjemnou

DOBROU ČASŤ

Kvíteček

... a zase ty hlavolamy

Tak jak jste zvládli těch pár rébusů v minulém čísle?

Určitě vám vyšlo něco takového: ostrice, srha, hlaváček, slunečnice, kostival, sleziník a hvozdík.

Dneska jsem si pro vás připravil něco jináčího. Nedávno jsem totiž uklízel svůj pokoj a vystrachal jsem jednu dlouho neotevřenou knížku „Hádej co je to?“. Jedna z kapitol má jméno „Sto lidových hádanek“ a já jsem nějaké vybral.

*Jedna paní nemá
v bytě stání nemá
Jakmile však byt svůj ztratí
životem tu ztrátu platí.*

*Kdo mě jméno vysloví
hned mě zničí.*

*Přišel k nám host
spravil nám most
bez sekery bez dláta
a je přece pevný dost.*

*Sedí panna v komoře
a má vlasy na dvoře.*

*Černá hlavička
bílá nožička
když hlavička zčervená
nožička zčerná.*

*Chodí každý den ven
a přece je stále doma.*

*Ve mně tma, venku světlo
ve mně zima, venku teplo
ve mně teplo venku mráz
uhodne to někdo z vás?*

*Visí to, neví kde
bije to, neví koho
ukazuje, neví kam
počítá, a neví kolik.*

*Běží posel beznohý
jest on šelma čtverrohý
nikomu nic nepoví
přece všechno vypoví.*

*Čím jich je více
tím méně váží.*

*Máme proroka
od roka do roka
jíst mu nedáme
každý den mu ruku podáme.*

Červený žije, černý umírá.

*Černý do koupele
červený z koupele.*

pěkné svátky

Piňos

Filmový klub

Anděl u mého stolu - 5. prosince 1996 19⁰⁰ hod., 158 min. Angl. verze/české titulky, bar. psychol.-životopisný film

New Zealand, **režie:** Jane Campionová, **námět:** Janet Frameová - trilogie To the Island, Angel at my table, The envoy of Mirror city, **scénář:** Laura Jonesová, **kamera:** Stuart Dryburgh, **hudba:** Don McGlasham, úryvky z díla P.I.Čajkovského a F. Schuberta, **střih:** Veronika Hausslerová, **hraji:** Kerry Foxová (Janet), Alexia Keoghová (malá Janet), Karen Fergussonová (dospívající Janet), Iris Churnová (maminka), K.J.Wilson (otec), Melina Berneckerová (Myrtle), Andrew Bins (Bruddie), Glynis Angellová (June)

Novozélandská režisérka Jane Campionová na sebe upoutala pozornost světového publika velkým úspěchem filmu Piano. Mezi odborníky však byla známá už dříve, mj. i díky filmu Anděl u mého stolu (1990). V rozsáhlém projektu vychází z autobiografické trilogie přední novozélandské spisovatelky Janet Frameové. S nesmírně citlivým přístupem zachycuje dětské roky, dobu dospívání a konečně i raná léta dospělosti autorky, která svou originální tvorbou vykupuje traumatické životní zážitky. Ty nejhorší ji potkaly během osmiletého pobytu v psychiatrických léčebnách, kde prodělala 200 elektrošoků kvůli chybné diagnóze schizofrenie. Nevzhledné děvče s nepoddajnou kšticí rudých vlasů však trpělo už od dětství, stráveném na jednom z novozélandských ostrovů uprostřed hmotného nedostatku a nepochopení. Janet dospívá a začíná se stranit lidí, uzavírá se sama do sebe. Zároveň ji však už od dětství provází uznání její různorodé literární tvorby. Při cestě do Evropy nachází dospělá spisovatelka ztracenou rovnováhu a vrací se domů jako vyrovnaná osobnost.

Snímek původně vznikl na formátu 16mm jako třídílný TV seriál. Později však byl přepírován na 35mm a se značným ohlasem uveden v normální distribuci. Málokdy se podaří zachytit na film lidský život s takovým pochopením a s takovým uměleckým citem, jako se to podařilo Janet Campionové. Velký podíl na výsledku měly tři představitelky hlavní hrdinky v různém věku, zejména debutující Kerry Foxová v roli dospělé Janet.

Jane Campionová se narodila v r. 1955 ve Wellingtonu na Novém Zélandě. Vystudovala antropologii na Victoria University ve Wellingtonu (1975) a malířství na Sydney College of Arts (1979). Od poč. 80. let, kdy absolvovala Australian School of Film, Television and Radio, působí jako filmová režisérka.

Filmografie: kr. Filmy Peel (Slupka, 1982), A Girl's Own Story (Dívčin vlastní příběh, 1983), Passionless Moments (Okamžiky bez vášně, 1984), After Hours (Po zavíračce, 1984), Two Friends (Dva přátelé, TV-1986), An Angel at My Table (Anděl u mého stolu, 1990), Piano (1993)

Tento film byl již sice ve filmovém klubu uveden, přesto věříme, že Vás jeho přiblížení zaujalo a inspirovalo k jeho budoucímu shlédnutí.

Valerie a týden divů - 16.1.1997 20⁰⁰ hod., 73 min. Česká verze, bar. poetický horor

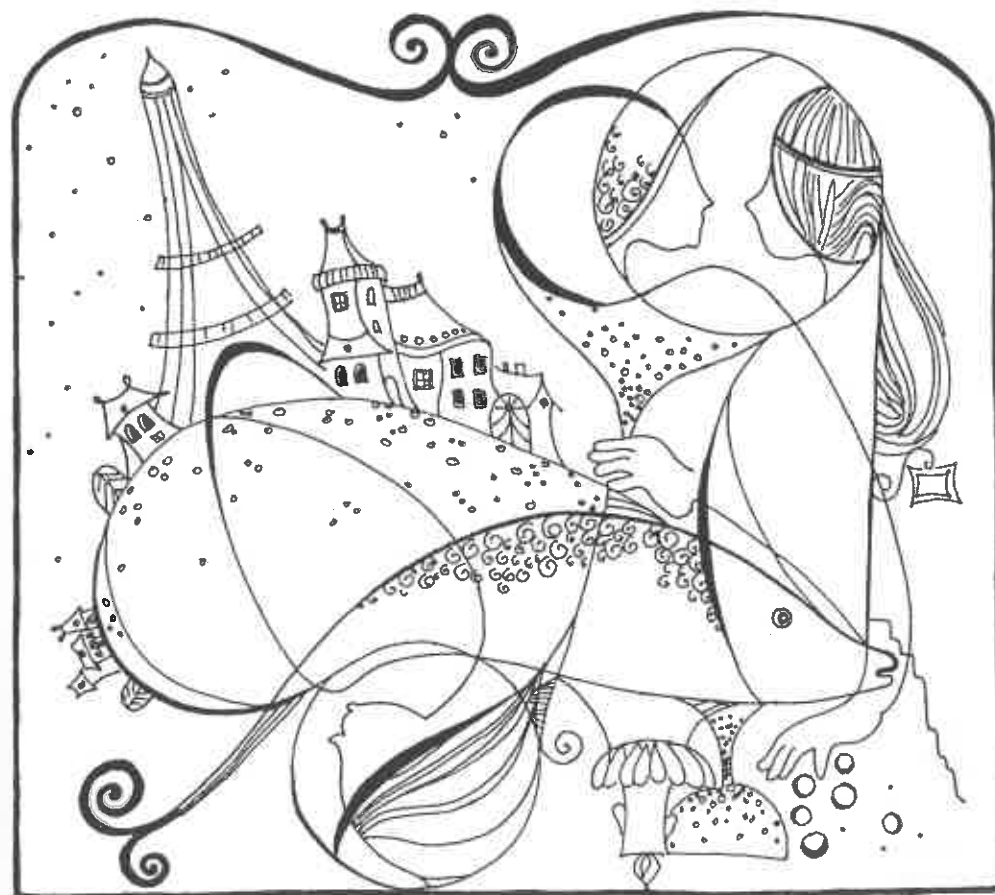
Československo, **režie:** Jaromil Jireš, **námět:** Vítězslav Nezval (stejnomený román) **scénář:** Jaromil Jireš a Ester Krumbachová, **kamera:** Jan Čuřík, **hudba:** Luboš Fišer, **střih:** Josef Valušák, **Hraji:** Jaroslava Schallerová (Valerie), Helena Anýžová (babička, Elsa, matka), Petr Kopřiva (Orlík), Jan Klusák (Gracián), Jiří Prýmek (Tchoř-konstábl), Eva Olmerová (služka-madame)

Adaptace stejnojmenné surrealistické prózy Vítězslava Nezvala, v níž režisér pomocí poetických obrazů, ve kterých se prolínají snové prvky s bizarní skutečností, zobrazil tísňivé, hrůzyplné a erotické sny a představy dospívající dívky. Film plný hororových prvků a jemného humoru byl hereckým debutem Jaroslavy Schallerové.

Je těžké určit žánr filmu, o jehož námětu sám režisér prohlásil, že ho v něm zaujala „spojitost skutečnosti a snu, hravé zápolení hororu s humorem“. Snad bude na místě připomenout slova Nezvalovy předmluvy k tomuto zvláště laděnému surrealistickému dílku, napsanému „z lásky k tajemství starých vypravovánek, pověr a romantických knih, psaných švabachem, jež se kdysi mihly před mýma očima, jež mi nedopřály světit svůj obsah. Zdá se mi, že básnické umění není ničím víc a ničím méně než splácením starých dluhů životu a jeho tajemství.“

Jaromil Jireš se narodil 10.12.1935 v Bratislavě. Maturoval na filmové průmyslovce v Čimelicích, od r. 1954 studoval na FAMU, nejdříve kameru, od R. 1955 i režii, kterou absolvoval v r. 1958 (kamera, film Sál ztracených roků), respektive v r. 1960 (režie, film Stopy). Natáčel pro Laternu Magicu, audioviz. Programy pro BVV, Artcentrum a ČST Praha. Je pedagogem na FAMU. Řadí se k zakladatelům české nové vlny ve filmu.

Filmografie (výběr): 1963 - Křik, 1968 - Žert, 1969 - Tribunál (KF o Emilu Fillovi), 1970 - Valerie a týden divů, 1972 - ...A pozdravuji vlašťovky, 1973 - Kasař (KF), 1976 - Ostrov stříbrných volavek, 1978 - Mladý muž a bílá velryba, 1979 - Causa Králík, 1984 - Prodloužený čas (uveden minulý týden v TV), další roky tvorba pro TV, zfilmované opery a dokumenty o hud. skladatelích, 1993 - GEN Josef Škvorecký, 1994 - Učitel tance



Po stopách sekt

Minule jsem slíbila, že se vám pokusím přiblížit konkrétní sekty. Nejprve jsem zamýšlela začít se sektou, která má v naší republice nejvíce přívrženců - s jehovisty. S počtem členů většinou roste i množství dostupného materiálu, kterým jsem se zatím nestačila prohrabat. A tak o jehovistech až v příštím čísle.

Důležitým zlomem nejen politickým, ale i kulturním, je listopad 1989. Po revoluci se otevřela naše země i pro různé náboženské skupiny, které zde pomalu zapouštějí kořeny. Mezi nejdůležitější z nich patří beze sporu

Církev sjednocení

Církev sjednocení, často přezdívaná podle zakladatele moonisté, byla založena v Soulu v roce 1954. Celý oficiální název této organizace zní **Sdružení Ducha svatého pro sjednocení světového křesťanstva** (*The Holy Spirit Association for the Unification of World Christianity*).

Učení sekt bývá postaveno na názorech vůdce a zakladatele Sun Myung Moona. Narodil se 6. ledna 1920 v malém městečku v zemědělské oblasti na severu Koreje. Moon vypráví, jak se mu v 16 letech zjevil Ježíš a požádal ho, aby dokončil to, co on sám nestačil vykonat. (V této době se šířilo v Koreji „prorocství“, že spasitel lidstva vyjde právě z Koreje.) Během druhé světové války studoval elektroinženýrství na Wasedově univerzitě v Tokiu. Po studiích se rozhodl vzdát se kariéry (ostatně není zcela jasné, zda školu dokončil) a žít si jako kazatel v Pchjongjangu, hlavním městě Severní Koreje.

Po skončení války se poprvé dostává do konfliktu s tehdy již komunistickou vládou. Je zatčen. Podle moonistů za protikomunistickou činnost, mimomoonisté říkají, že byl uvězněn pro cizoložství a bigamii. Všichni se však shodují, že se začala již v této době projevovat Moonova obdivuhodná vlastnost - obrovská vitalita. Po jednom mučení se jeho vězňatelé domnívali, že je již mrtvý, a proto ho vyhodili ven na hromadu sněhu. Tam ho našli jeho přátelé a odnesli, aby mohl být důstojně pohřben. K jejich nemalému překvapení projevoval známky života a za tři dny opět kázal.

V roce 1957 vyšla kniha *Divine Principle* (Boží princip) - přední dokument obsahující základní dogmata a učení Církve sjednocení. Většina tvrzení je založena na překroucených příbězích a výrociích z Bible. Sun Myung Moon učí, že Bible byla úmyslně napsána nesrozumitelně, aby ji nezneužili „nepřátelé Boží věci“. Je proto třeba někoho, kdo by ji rozkódoval - a tím někým je on sám.

Jedno ze základních učení zní: Dříve, než se Eva stala manželkou Adama, měla poměr s Luciferem v podobě hada a narodil se jí Kain, který je praotcem komunistů. Adamovo dítě, které se jmenovalo Abel, založilo rod, z kterého pocházejí demokracie Jižní Koreje a USA.

HLAVNÍ PROGRAM CÍRKVE SJEDNOCENÍ

V zásadě ho lze shrnout do tří základních bodů:

1. Dokonalá rodina
2. Sjednocení všech náboženství
3. Boj proti komunismu (ateismu)

Je zajímavé, že náboženská organizace, která má jako první a nejdůležitější cíl založení dokonalé rodiny, má nejvyššího představitele, který je již počtvrté ženatý (i když není zcela jasné, jak to bylo s jeho druhou a třetí ženou, zda s nimi byl skutečně oddán anebo zda se dal s nimi rozvést dřív, než si vzal svoji nynější ženu). Pro moonisty má základní význam sňatek Moona s Hak Ja Han, jeho nynější manželkou. Je viděn jako naplnění Moonova poslání na Zemi - **založení dokonalé rodiny**. On a jeho žena jsou proto uctíváni jako „praví rodiče“ a je jim prokazována božská úcta. Když si Moon v roce 1960 Hak Ja Han bral, prorokoval, že do 21 let (dokonalé číslo u moonistů) budou mít spolu 12 dětí, což se mu skutečně podařilo. Tyto děti jsou viděny jako výsledek dokonalého manželství a jsou proto bez hříchu.

Dokonce se stalo, že když zemřel Moonův syn Heung Jim v roce 1984 při automobilovém neštěstí, Moon vykonal velké obřady za sjednocení židů, křesťanů a moonistů a prohlásil, že smrt jeho syna byla obětí, kterou Bůh k tomuto sjednocení potřeboval.

Tím se stal Moonův syn důležitějším než Ježíš a vstoupil do nebe. Dnes je tedy uctíván jako nejvyšší pán nebe. Padesát dní po jeho smrti byly uspořádány nové letnice. Spočívaly ve sňatku zemřelého s jed-

nou korejskou dívkou, která se tak stala královnou a pojátkem mezi nebem a zemí. (Jen tak pro zajímavost, oddávání zemřelých s žijícími členy Sjednocující církve není ničím neobvyklým. Moon dokonce oddal Ježíše s jednou starší korejskou ženou, se kterou je Ježíš údajně spokojen.)

I druhý bod programu, **sjednocení všech náboženství**, zní napoprvé velice lákavě a přivádí do této církve řadu zájemců. Výsledkem této snahy je však pouze to, že Moon zakomponoval do svého učení motivy nejrůznějších náboženských skupin: od spiritismu přes extrémní křesťanské skupiny až po východní náboženství.

Problém je však v tom, že není možné nikdy spojit protichůdná náboženství, jakými jsou např. hinduismus a křesťanství. Moon se proto dopouští stejné chyby jako všichni, kdo si podobný úkol vytkli, totiž že z každého učení vybírá tu část, která je natolik málo výrazná, aby ji bylo možné uvést v kontextu stejně nevýrazných výtěžků z jiných náboženství.

Třetí bod programu Sjednocující církve, **boj proti komunismu**, vychází z osobní zkušenosti zakladatele této organizace. Zároveň je jistě jednou z hlavních příčin, proč tato organizace má tak silnou podporu z mnohých vlivných míst, např. v latinskoamerických zemích.

Zpolitizování démonologie jde tak daleko, že hranice mezi dobrem a zlem, mezi Bohem a ďáblem, je ztotožňována s 38. rovnoběžkou - tedy hranicí mezi Severní a Jižní Koreou. Moon se stěhuje roku 1972 do USA, aby se pokusil napravit morálně i duchovně Ameriku, vybranou Bohem za hlavní zbraň proti satanskému komunismu. Je ale uvězněn, tentokrát pro nezaplacení daní.

JAK SE STÁT ČLEMEM CÍRKVE SJEDNOCENÍ

Přijímání nových členů je v této organizaci velmi osobité. Původně každá žena musela být očištěna od dědičného hříchu souložím s Moonem, později, vzhledem k velkému přírůstku nových členů, mohla být očištěna i souložím s mužem, který byl očištěn ženou, očištěnou Moonem. V dnešní době je možné toto očištění provést pouze duchovně.

Po prvních kontaktech, které se většinou vyznačují lichocením a zahrnováním láskou, je zájemce pozván ke společné večeři moonistů anebo na seminář, který většinou trvá 3, 7 nebo 21 dní. Tam je mu přidělena osoba opačného pohlaví, která se o něj pečlivě stará a nenechá ho ani na okamžik o samotě.

K výsadě stát se členem a moci se oženit (což k sobě neoddelitelně patří) je ale ještě dlouhá cesta. Nejprve je nutno stát se dokonalým. Adepti členství pracují pro organizaci mj. i tím, že chodí do ulic vybírat peníze. Vybírá se nejrůznějšími způsoby a pod nejrůznějšími záminkami. Je známo, že tito lidé neváhali použít i invalidní vozíky, aby zvýšili ochotu kolemjdoucích darovat. Mají s vybíráním obrovské zkušenosti. Vyberou jeden milión dolarů průměrně asi za pět dní. Další úkol spočívá v získání alespoň třech nových kandidátů.

Po tomto období, kdy mnozí žijí v komunitách, je vedením organizace kandidátů členství přidělen partner, často z hodně vzdálené země, čímž se zdůrazňují světové ambice moonistů. Často se proto partneři poprvé vidí na své vlastní svatbě. Páry jsou oddávány při některém masovém obřadu, kdy Reverend Moon oddává někdy až deset tisíc párů.

Vedle náboženského života je tato církev velice aktivní v politickém a veřejném životě. Těžko by jsme hledali jinou náboženskou organizaci, která by se snažila tak intenzivně jako moonisté vstoupit do veřejného života. Jejich aktivit je spousta, a proto zde zmíním jen některé.

* vydávání tiskovin - známé deníky jako *The Washington Times*, *New York City Tribune*, americký časopis *Insight*

* vlastní nakladatelství *Paragon House Publishers*

* mezinárodní federace a asociace - např. *The International Federation for Victory Over Communism* (Mezinárodní organizace pro vítězství nad komunismem).

Asi nejnámější organizace patřící též k Církvi sjednocení je *Women's Federation for World Peace*, jejíž prezidentkou je Hak Ja Han Moon. Možná si vzpomenete, že v listopadu 1993 zavítala i do Prahy, kde v hotelu Atrium hovořila na téma „Praví rodiče a věk splněného zákona“. Ve svém projevu více méně shrnovala hlavní body učení Církve sjednocení.

Mají obrovský zájem i na kultuře. A tak mají např. vlastní balet, tzv. malé anděly (*The Little Angels*), a zakoupili i *New York City Symphony* (Newyorský symfonický orchestr).



PŘÁTELSKÉ RADY PRO PŘÍSPĚVATELE ANEB CO A JAK PSÁT A KAM TO DÁT...

• Jako první věc by bylo nanejvýše vhodné říci, respektive napsat, o co má Šklíba zájem. Samozřejmě Vás nechceme nějak omezovat ve volbě témat, ale pro zájemce o příspěvkovou činnost, kteří nevědí „co by asi tak mohli psát“, se pokusíme nastínit několik stěžejních tematických okruhů. Je však jasné, že fantazii se meze nekladou a tento výčet bude pouze informativní.

Základní okruhy, které se ve Šklíbě vyskytují, jsou následující:

• **Škola** (reflexe aktuálního dění, informace, přednášky, počítače, přehled akcí...)

• **Věda** (krátké zprávy, volně převyprávěná vědecká pojednání z časopisů)

• **Cestování** (zážitky, zkušenosti)

• **Vlastní tvorba** (hlavolamy, povídky, pohádky, poezie, eseje, ...)

• **Kultura** (recenze, o společnosti, kulturní programy)

• **Nezbytné a značně důležité** jsou samozřejmě vlastnoručně kreslené obrázky, s jejichž zajištěním máme trochu potíže. Jste-li sebevědomí a kreslíte-li rádi, neváhejte a ozvěte se nám.

• **Tak co, vybrali jste si či máte ještě nějaké jiné nápady, jak by mohl časopis vypadat.** Pokud ano, napište nám je a pokud budou zajímavé, je velká pravděpodobnost, že se ve Šklíbě objeví, protože Šklíba by měla být především Vaším časopisem.

• **Neustále Vás upomínáme, co byste nám měli napsat, avšak stále jsme Vám ještě neoznámili, jakou podobu by měl daný příspěvek nebo nápad mít.** Rádi bychom dostávali příspěvky na disketě (podepsané a nezapomeňte se o ni přihlásit) nebo přes E-mail na jméno Sklíba psané ve Wordu či v T602. Pro ty konzervativnější je 24 hodin denně k dispozici Šklíbabedna ve vestibulu BF.

• **Nezapomeňte, že obrázky jsou použitelné jen v překopírovatelné podobě a případně ručně psaný text musí být čitelný a mít hlavu a patu.** Své příspěvky, prosím, v každém případě podepisujte. Chcete-li být podepsáni pseudonymem, tak také nějaký uveďte (ale zároveň s ním i své jméno!).

• **Pokud chtějí autoři vidět podobu svého příspěvku těsně před vytisknutím po závěrečných pravopisných a stylistických úpravách, necht' zkontaktují v týdnu po uzávěrce některého člena redakce.**

Uzávěrka devátého čísla je 6. února 1997!!

Těšíme se na spolupráci

redakce

